

HE 196/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalouden rakennetuista annettua lakia. Esitys liittyy Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uuteen rahoituskauteen. Lakiehdotuksen tarkoituksena on toteuttaa maatalouden rakennetukia koskevat Euroopan unionin lainsäädännön uudistamisesta ja sen nojalla laaditusta uudesta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta aiheutuvat muu-

tokset sekä mahdollistaa sähköisen hakumennettelyn käyttö. Lakiin tehtäisiin myös eräitä tuen hakijan ja viranomaisten hallinnollista taakkaa vähentäviä muutoksia tuen kansallisia edellytyksiä karsimalla. Lisäksi lakiin tehtäisiin teknislouhteisia tarkennuksia.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan ensi tilassa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	5
Yleisasetus.....	6
Maaseutuasetus.....	7
Horisontaaliasetus.....	8
Valtiontukisäännöt.....	9
2.3 Nykytilan arviointi.....	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	10
3.1 Tavoitteet.....	10
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	10
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	11
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	12
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	12
Vaikutukset valtiontalouteen.....	12
Vaikutukset yrityksiin.....	13
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	13
4.3 Ympäristövaikutukset.....	14
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	14
5 ASIAN VALMISTELU.....	15
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	15
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	16
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	18
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	28
3 VOIMAANTULO.....	28
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	28
LAKIEHDOTUS.....	32
Laki maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta.....	32
LIITE.....	40
RINNAKKAISTEKSTI.....	40
Laki maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta.....	40

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esitys on osa Euroopan unionin, *EU*, yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen vuoksi toteutettavaa kansallisen lainsäädännön uudistamista ohjelmakaudelle 2014—2020. Osa kyseisestä lainsäädännöstä uudistetaan antamalla kokonaan uusi laki ja osa toteuttamalla tarvittavat muutokset voimassa olevaa lakia muuttamalla. Esityksen mukainen lakiehdotus kuuluu jälkimmäisiin. Syynä tähän on se, että uuden ohjelmakauden EU-lainsäädännön mukaan nykyistä rakennetukijärjestelmää on mahdollista jatkaa pääosin samankaltaisena ja nykyinen järjestelmä on koettu hyvin toimivaksi.

Muutettavaksi ehdotettu laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008. Laki oli osa maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) kokonaisuudistusta, jonka yhteydessä mainittuun lakiin sisältynyt sääntely purettiin ja sen pohjalta valmisteltiin erilliset lait, paitsi maatalouden rakennetuista, myös maaseudun kehittämishjelmien hallinnoinnista, maaseudun hanke- ja yritystoiminnan tuista sekä luonnonhaittakorvauksesta, ympäristötuista ja eräistä muista ympäristön parantamiseen liittyvistä tuista.

Tarkoituksena on toteuttaa maatalouden rakennetuista annettuun lakiin (1476/2007) uuden EU-lainsäädännön ja siihen perustuvan uuden Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelman, *ohjelma*, edellyttämät muutokset, jotta rakennetukijärjestelmän kansallinen toimeenpano on mahdollista ohjelmakaudella 2014—2020.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Maatalouden rakennetuista annetussa laissa säädetään maatalouden investointituista ja nuoren viljelijän aloitustuesta. Maataloustuotannon rakennetta voidaan parantaa myös muiden tukitoimien avulla, mutta investointituki ja aloitustuki ovat olleet keskeiset tuet,

joilla maatalouden rakennekehityksen suuntaa on voitu ohjata.

Lain mukainen tukijärjestelmä on lähtökohtaisesti väline, jolla toteutetaan EU-lainsäädäntöön perustuvan ohjelman tavoitteita. EU-lainsäädäntö ohjaa voimakkaasti jäsenvaltion ohjelmaa ja sen toimeenpanoa sekä kansallisen hallinnon järjestämistä.

Lakia sovelletaan sekä EU:n osaksi rahoitamiin että kokonaan kansallisesti rahoitetuihin maatalouden rakennetukiin. Ohjelmaan sisältyvissä tuissa lain ja sen nojalla annettujen säännösten tarkoituksena on täydentää EU-lainsäädäntöä ja komission hyväksymän ohjelman ehtoja. Ohjelman ulkopuolella kokonaan kansallisesti rahoitetut tuet on ilmoitettu komissiolle maatalousalan valtioneuvoston päätösten mukaisesti ja niissä on noudatettu mainittujen sääntöjen ja liittymissopimuksen 141 artiklan nojalla annetun komission päätöksen mukaisia edellytyksiä ja rajoituksia.

Lain tavoitteena on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyyn kehittäminen edistämällä maataloustuotannon tehokkuutta ja laatua kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Maataloustuotteiden ensiasteen jalostus ei kuulu lain soveltamisalaan, vaan sitä tuetaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014), *kehittämislaki*, mukaisen maaseudun yritystukijärjestelmän kautta. Muutettavaksi ehdotetun lain soveltaminen rajautuu pääosin alkutuotantoon, mutta sen nojalla voidaan kuitenkin tukea myös maataloustuotteiden kauppakunnostusta, jossa tuotteet myydään joko välittäjille tai jatkojalostajille.

Lain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus maatalouden investointituista ja nuoren viljelijän aloitustuesta (299/2008), jossa säädetään lakia tarkemmin jatkuvasti noudatettavista ehdoista ja menettelyistä tukea myönnettäessä, maksettaessa ja seurattaessa. Vuosittain on annettu valtioneuvoston asetus seuraavana vuonna myönnettävän maatalouden investointituen kohdentamisesta, joista viimeisimpänä valtioneuvoston asetus 855/2013. Elinkeinosuunnitelman laatimi-

seen myönnettävästä tuesta säädetään elinkeinosuunnitelmatuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (68/2009). Lain nojalla rahoitettavien tuotantorakennusten rakentamista ohjataan tuettua rakentamista koskevilla maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla, joilla säädetään investointien hyväksyttävistä yksikkökustannuksista ja tuotannonalakohtaisista rakentamisen vähimmäisvaatimuksista.

Laissa säädetään tuen myöntämisen ehdoista, kuten tuen saajaa, maatilain sijaintia ja hallintaa, tuen kohteena olevaa yritystoimintaa, elinkeinosuunnitelmaa, maatilain tuotantolosuhteita, tuettavaa toimenpidettä sekä korkotuen ja valtiontakauksen myöntämistä koskevista edellytyksistä. Laissa säädetään myös tuen rahoituksesta ja määrästä, toimenpiteiden valinnasta, toimenpiteen toteutustajasta, hankintojen toteuttamisesta sekä tuetun investoinnin ja yritystoiminnan pysyvyydestä. Lisäksi laissa annetaan säännökset tuen hakemisesta, tukipäätöksestä, tuen myöntävästä viranomaisesta, tuen maksun hakemisesta ja maksamisesta, korkotukilain nostamisesta, tuen seurannasta, tarkastamisesta ja takaisinperinnästä sekä eräistä muista tukien toimeenpanoon liittyvistä menettelyistä.

Lain mukaista tukea voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle, joka elinkeinonaan harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan maataloutta (maatalousyrittäjä). Lisäksi tukea voidaan myöntää yksityisoikeudelliselle yhteisölle, jonka osakkaista tai jäsenistä enemmän kuin puolet on luonnollisia henkilöitä ja jonka tarkoituksena on edistää yhteistoimintaa osakkaiden tai jäsenten harjoittamassa maatalouden tuotantotoiminnassa (maatalousyrittäjien yhteenliittymä). Lain mukaan tuen saajana olevan luonnollisen henkilön on oltava hakemuksen vireille tullessa 18 vuotta täyttänyt, mutta alle 63-vuotias.

Laissa edellytetään hakijalta tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskevaa riittävää ammattitaitoa, josta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Jollei nuori viljelijä jo aloitustukea hakiessaan täytä ammattitaitovaatimusta, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja sitoutuu hankki-

maan vaaditun ammattitaidon 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä.

Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla on olennaista merkitystä hakijan toimeentulon kannalta. Edellytyksenä on myös, että tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Tukea myönnetään vain, jos hakijan yritystoiminta täyttää maatalouden yrittäjätulon vähimmäisvaatimuksen, jonka arvioinnista ja määrästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa, sen tavoitteita ja tuettavaa toimea arvioidaan elinkeinosuunnitelman perusteella, jonka esittäminen on tuen myöntämisen edellytys.

Tukea tilanpidon aloittamista varten voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka hakemuksen vireille tullessa on alle 40-vuotias ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy tilanpidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi (nuori viljelijä). Aloitustuki myönnetään avustuksena sekä tarvittaessa korkotukena. Aloitustuen yhteydessä on myös mahdollista saada varainsiirtoverolakiin (931/1996) perustuva kiinteistön hankintaan kohdistuva vapaus veron suorittamisesta, joka otetaan huomioon tuen enimmäismäärässä. Aloitustukea voidaan myöntää enintään 70 000 euroa, josta sekä avustuksen että korkotuen enimmäismääräksi on valtioneuvoston asetuksella säädetty 35 000 euroa. Lain mukaan avustuksen viimeisen erän ja korkotukilainan viimeisen erän nostamisen edellytyksenä on, että ammattitaitovaatimus on täytetty siitä annetun sitoumuksen mukaisesti.

Maatilan investointitukea voidaan myöntää tehokkuuden ja laadun kehittämiseen maatalouden tuotantotoiminnassa maatalousyrittäjälle ja maatalousyrittäjien yhteenliittymälle. Investointituki myönnetään avustuksena, korkotukena tai valtiontakauksena taikka näiden yhdistelmänä. Tuki myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Tuen määrä on eriytetty tukialueittain ja tukikohteittain. Myönnettävän korkotuen enimmäismäärä on vuoden 2013 alusta ollut kolme prosenttiyksikköä lainan korosta, kuitenkin niin, että tuen saaja maksaa aina vähintään yhden prosentin korkoa.

Investointituesta annetulla valtioneuvoston asetuksella on säädetty tukikelpoisista investointikohteista sekä niiden toteuttamiseen myönnettävän tuen enimmäismääristä ja tukimuodoista. Enimmäistukitaso on määräytynyt niin sanotun 141-päätöksen perusteella ja ollut 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Tuesta on myönnetty korkotukena enintään 20 prosenttia ja loput avustuksena. Mahdolliseen valtioneuvoston sisältyvä tuki on sisällytetty tuen enimmäismäärään.

Tuen myöntämistä ja maksamista koskeva hakemus on tehtävä tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle, joka on allekirjoitettava ja toimitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, *ELY-keskus*. Nuoren viljelijän aloitustukea on voinut hakea jatkuvasti. Investointituella on asetettu vuotuiset hakuajat, joista on säädetty valtioneuvoston asetuksella.

Lain 13 luku rakennustuotteen ennakkohyväksynnästä on kumottu vuonna 2014, koska asiaa koskeva sääntely on käynyt tarpeettomaksi rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 täytäntöönpanon yhteydessä kansalliseen lainsäädäntöön tehtyjen muutosten vuoksi.

Lain toimeenpääntö aloitettiin vuonna 2008. Kokonaisuutena nykyistä maatalouden rakennetukijärjestelmää on pidetty toimivana. Sen avulla on voitu toisaalta toteuttaa ohjelmaan sisältyneitä rakennetoimenpiteitä ja toisaalta ohjata kansallisia tukivaroja kulloinkin tarpeelliseksi katsottuihin tukikohteisiin. Lain mukaisen tukijärjestelmän sopeuttaminen uuteen ohjelmakauteen on kuitenkin välttämätöntä ennen uuden ohjelman toimeenpääntöä aloittamista.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Voimassa oleva laki perustuu EU:n edellisen ohjelmakauden lainsäädäntöön ja valtioneuvoston tukisääntöihin. EU:n osaksi rahoittamista rakennetuista on säädetty Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 ja sen nojalla annetuissa komissi-

on asetuksissa. Näistä keskeisimmät rakennetukien toimeenpanossa ovat olleet Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettu komission asetus (EY) N:o 1974/2006 sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maaseudun kehittämisen tukitoimenpiteitä koskevien tarkastusmenettelyjen ja täydentävien ehtojen täytäntöönpanon osalta annettu komission asetus (EY) N:o 65/2011. Ohjelman rahoituksen hallinnoinnista on säädetty yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1290/2005 ja sitä täydentävissä komission asetuksissa.

Edellä mainittujen säännösten pohjalta ohjelman toimenpiteet on jaettu toimintalinjoihin. Maatalouden rakennetuet ovat sisällyneet maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn edistämiseen keskittyvään ensimmäiseen toimintalinjaan. Toiseen toimintalinjaan ovat sisällyneet ympäristön ja maaseudun tilan parantamisen toimenpiteet, kuten luonnonhaittakorvaukset ja ympäristötuet. Kolmannesta toimintalinjasta on rahoitettu maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista ja maaseutualueiden elämänlaadun parantamista. Neljäs toimintalinja on koskenut muiden toimintalinjojen toimenpiteiden toteuttamista paikallisten toimintaryhmien kautta.

Ohjelman ulkopuolisissa, kokonaan kansallisesti rahoitetuissa rakennetuissa on sovellettu komission asetusta (EY) N:o 1857/2006 perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuksen (EY) N:o 70/2001 muuttamisesta tai komission maa- ja metsätalouden alan valtiontukea koskevia suuntaviivoja vuosiksi 2007—2013 (2006/C 319/01). Kokonaan kansallisesti rahoitetuissa rakennetuissa on tullut noudattaa myös liittymissopimuksen 141 artiklan osalta annettua komission päätöstä K(2008) 696 sekä liittymissopimuksen 142 artiklan nojalla annettua komission päätöstä K(2009) 3067 Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevasta pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmästä.

Edellä mainittu EU-lainsäädäntö on uusittu ohjelmakaudelle 2014—2020. Aiempia sääntöjä sovelletaan edelleen siirtymäjärjestelyjen mukaisesti myönnettäviin tukiin ja eräisiin edellisen ohjelmakauden toimenpiteisiin, jotka saatetaan loppuun enintään kahden vuoden aikana ohjelmakauden päättymisestä. Uudella ohjelmakaudella maaseuturahastosta osaksi rahoitettavia rakennetukitoimenpiteitä koskevat perussäännökset annetaan kolmessa eri parlamentin ja neuvoston asetuksessa.

Maaseuturahaston tuissa tulee noudattaa rahastojen yhteisiä sääntöjä, joista säädetään yhteiseen strategiakehykseen kuuluvaa Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1303/2013, *yleisasetus*. Yleisasetusta täydentävät tarkemmat rahastokohtaiset säännöt sisältyvät Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013, *maaseutuasetus*. Yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanoa varten perustettujen rahastojen, maaseuturahaston ja maatalousrahaston, varojen hallinnoinnista säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1306/2013, *horisontaaliasetus*. Kaikki edellä mainitut parlamentin ja neuvoston asetukset sisältävät useita valtuussäännöksiä komission oikeudesta antaa tarkempia säännöksiä delegoiduilla asetuksilla tai täytäntöönpanoasetuksilla. Myös nämä säännökset sisältävät rakennetukia koskevia ehtoja ja menettelyitä.

Yleisasetus

Yleisasetuksessa säädetään useita EU:n rahastoja koskevista yhteisistä säännöistä. Yhteisiä sääntöjä on noudatettava riippumatta siitä, mistä rahastosta tuettava toimenpide rahoitetaan, jollei rahastokohtaisissa säännöissä ole toisin säädetty. Yleisasetuksen tarkoituksena on parantaa eri rahastojen välistä koordinointia ja yhdenmukaistaa niiden täytäntöönpanoa.

Yleisasetus on jaettu viiteen osaan. Kaikkia asetuksen soveltamisalaan kuuluvia rahastoja koskevat yhteiset säännöt sisältyvät asetuksen toiseen osaan. Asetuksen kolmatta ja neljättä osaa ei sovelleta maaseuturahaston tukeen. Ensimmäinen osa sisältää asetuksen kohteen ja määritelmät, viidennessä osassa annetaan loppusäännökset.

Yleisasetuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaan menojen tukikelpoisuus määritellään kansallisten sääntöjen perusteella, ellei EU-lainsäädännössä ole vahvistettu asiaa koskevia erityissääntöjä. Asetuksen 69 artiklassa säädetään yhteisistä tukikelpoisuussäännöistä koskien luontoissuorituksia, poistokustannuksia, lainojen korkoja, maan hankintaa ja arvonnalisäveroä. Asetuksen 71 artiklassa säädetään rahastoista rahoitettujen toimien pysyvyydestä, jolla pyritään varmistamaan tukitoimilla tavoiteltujen vaikutusten toteutumisen ja investointien pitkäaikaisuus sekä estämään rahastojen käyttö perusteettoman edun tuottamiseen.

Yleisasetuksen nojalla on annettu komission delegoitu asetus (EU) N:o 480/2014 Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 täydentämisestä. Delegoidussa asetuksessa annetaan tarkempia sääntöjä muun muassa rahoitusoikaisuista ja rahoitusvälineiden käytöstä. Yleisasetuksen nojalla on annettu myös muita komission asetuksia, jotka pääosin

koskevat muita rahastoja kuin maaseuturahastoa.

Maaseutuasetus

Maaseutuasetus sisältää perussäännökset maaseuturahastosta rahoitettavista toimenpiteistä ja rahastokohtaisista tuen myöntämisen edellytyksistä. Maaseutuasetuksen mukaisen toiminnan rahoittaminen eri toimenpiteistä on aiempaa joustavampaa, eikä toimenpiteitä ole jaettu toimintalinjoihin.

Maatalouden rakennetukitoimenpiteet eivät ole olennaisesti muuttuneet edellisen ohjelmakauden vastaavista toimenpiteistä. Maatilan investointituesta säädetään maaseutuasetuksen 17 artiklassa ja nuoren viljelijän aloitustuesta 19 artiklassa.

Maaseutuasetuksen 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan toimenpiteen tuki kattaa aineelliset ja/tai aineettomat investoinnit, jotka parantavat maatilan kokonaistoimintaa ja kestävyyttä. Tuki voidaan myöntää viljelijöille ja viljelijäryhmille. Rakennemuudistusta tuettaessa investointituki on kohdistettava maataloihin, tavoitteena tilojen elinkelpoisuuden ja kaikenlaisen maatalouden kilpailukykyyn parantaminen ja innovatiivisen maatalousteknologian edistäminen. Asetuksen liitteessä II säädetään investointituen enimmäistasosta, jota voidaan korottaa eräissä tapauksissa. Asetuksen 17 artiklan 5 ja 6 kohdassa säädetään mahdollisuudesta myöntää investointitukea EU:n vaatimusten täyttämiseksi.

Investointien tukikelpoisuudesta maaseuturahaston rahoitukseen säädetään myös maaseutuasetuksen 45 artiklassa. Investointien tukikelpoisuudessa noudatetaan pääosin edellistä ohjelmakautta vastaavia sääntöjä.

Maaseutuasetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädetään tuesta nuorille viljelijöille yrityksen perustamiseen. Nuori viljelijä määritellään asetuksen 2 artiklan 1 kohdan n alakohdassa. Tukea voidaan myöntää vain tiloille, jotka täyttävät mikro- ja pienyritysten määritelmän. Yleisasetuksen 2 artiklan 28 kohdan perusteella yritysluokan määrittelyssä noudatetaan komission suositusta 2003/361/EY. Aloitustuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää liiketoimintasuunnitelman, jonka toteuttaminen

on aloitettava yhdeksän kuukauden kuluessa tuen myöntämispäätöksen päivämäärästä.

Liiketoimintasuunnitelmassa on myös määrittävä, että aloitustukea saava nuori viljelijä noudattaa yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta annetun parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 9 artiklaa aktiiviviljelijöiden osalta 18 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamispäivästä. Aktiiviviljelijän määritelmästä annetaan tarkentavia säännöksiä yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 täydentämisestä ja mainitun asetuksen liitteen X muuttamisesta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) N:o 639/2014. Lisäksi eräistä aktiiviviljelijän määritelmään liittyvistä seikoista on mahdollista antaa EU-lainsäädäntöä täydentäviä kansallisia säädöksiä, joista säädettäisiin suorista tuista annettavissa säännöksissä.

Maaseutuasetuksen 19 artiklan 5 kohdan mukaan aloitustuki maksetaan vähintään kahdessa erässä, enintään viiden vuoden aikana, ja erät voivat olla asteittain alenevia. Tuen viimeisen erän maksamisen edellytyksenä on liiketoimintasuunnitelman moitteeton toteuttaminen. Aloitustuen enimmäismäärä, jonka jäsenvaltio määrittelee tarkemmin ohjelmassaan, on säädetty asetuksen liitteessä II.

Maaseutuasetuksen 49 artiklassa säädetään toimien valinnasta. Hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi lähtökohtana on, että tuettavat toimet osallistuvat valintamenettelyyn ennalta määriteltujen valintaperusteiden mukaisesti. Eräät toimet, esimerkiksi ympäristö- ja luonnonhaittakorvaukset on vapautettu valintamenettelystä, mutta rakkenukset kuuluvat menettelyyn piiriin. Valintaperusteet vahvistaa ohjelman hallintoviranomainen seurantakomiteaa kuultuaan. Jäsenvaltion tehtävänä on varmistaa, että toimet valitaan valintaperusteiden mukaisesti sekä noudattaen avointa ja asianmukaisesti dokumentoitua menettelyä.

Menojen tukikelpoisuudesta säädetään asetuksen 60 artiklassa, jonka 2 kohdan mukaan menot ovat 49 artiklassa tarkoitettujen valintaperusteiden mukaisesti oikeutettuja maaseuturahaston tukeen vain, jos ne ovat aiheutuneet tukitoimista, joista ohjelman hallintoviranomainen on tehnyt päätöksen tai jotka ovat sen vastuulla. Lukuun ottamatta asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuja yleiskuluja, maatalouden investointituessa tukikelpoisia ovat vain menot, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen jättämisen jälkeen, ellei jäsenvaltio ole ohjelmassaan määrännyt, että menot ovat tukikelpoisia vasta tukihakemuksen hyväksymisen jälkeen.

Maaseutuasetuksen nojalla on annettu komission delegoitu asetukset (EU) N:o 807/2014 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 täydentämisestä ja siirtymäsäännöistä. Asetuksessa annetaan tarkempia sääntöjä muun muassa liiketoimintasuunnitelman sisällöstä, investoinneissa tukikelpoisista menoista, nuorelta viljelijältä edellytetyn ammattitaidon hankkimisesta ja tilanteista, joissa nuori viljelijä ei ryhdy pitämään tilaa ainoana tilanpidosta vastaavana yrittäjänä tai kun tukihakemus koskee yhteisömuotoisen maatalousyrittäjän omistamaa tilaa.

Lisäksi komissio on antanut täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 soveltamissäännöistä, jossa säädetään eräistä menettelyistä ohjelman toimeenpanossa, esimerkiksi liiketoimintasuunnitelmaa koskien.

Horisontaaliasetus

Horisontaaliasetus sisältää maataloustukirahaston ja maaseuturahaston varojen käyttöä ja hallinnointia koskevat yleiset säännökset. Nämä säännökset koskevat muun muassa maksajavirastoja, todentamisviranomaisia, menojen rahoitusta, budjettikuria, suoritettavia maksuja, tilien tarkastamista ja hyväksymistä sekä sääntöjenvastaisuuksia. Asetus si-

sältää säännökset myös valvontajärjestelmistä ja seuraamuksista, koskien muun muassa tarkastusten yleisiä periaatteita, hallinnollisia seuraamuksia, yhdenmukaista hallinto- ja valvontajärjestelmää, jäsenvaltioiden suorittamia tarkastuksia sekä komission tiedonsaantioikeutta ja komission suorittamia tarkastuksia. Asetukseen on myös sisällytetty maatalouden neuvontajärjestelmää ja täydentäviä ehtoja koskevat säännökset. Horisontaaliasetuksen mukaan kaikkien edellytysten, jotka jäsenvaltio asettaa unionin säännöissä vahvistettujen edellytysten lisäksi tuen saamiselle, on oltava todennettavissa.

Tarkastusten yleisistä periaatteista säädetään asetuksen 59 artiklassa. Asetuksen 60 artiklan perusteella tukia ei myönnetä hakijoille, joiden osalta on osoitettu, että tuen saamisen edellytykset on luotu keinotekoisesti ja kyseisen lainsäädännön tavoitteiden vastaisesti. Asetuksen 54 ja 56 artiklassa säädetään sääntöjenvastaisuuden vuoksi aiheuttomasti maksetun maaseuturahaston rahoituksen takaisinperinnästä ja siitä, milloin takaisinperintä voidaan jättää suorittamatta. Hallinnollisten seuraamusten, jotka koskevat myös rakennetukia, soveltamiseksi annetaan perussäännökset asetuksen 63 ja 64 artiklassa.

Komissio on antanut horisontaaliasetuksen nojalla useita delegoituja asetuksia ja täytäntöönpanoasetuksia. Näistä maatalouden rakennetukiin sovellettavien valvonnan, seuraamusten ja takaisinperinnän kannalta keskeisimmät ovat komission delegoitu asetukset (EU) N:o 640/2014 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 täydentämisestä yhdenmukaistetun hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä suoriin tukiin, maaseudun kehittämistukeen ja täydentäviin ehtoihin sovellettavien maksujen epäämis- ja perumisedellytysten sekä hallinnollisten seuraamusten osalta sekä komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 809/2014 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä yhdenmukaistetun hallinto- ja valvontajärjestelmän, maaseudun kehittämistoimenpiteiden ja täydentävien ehtojen osalta.

Horisontaaliasetuksen lisäksi maaseuturahaston varojen käytössä on otettava huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellet-

tavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 ja sen nojalla annetut säännökset.

Valtiontukisäännöt

Edellä mainittujen asetusten lisäksi rakennetukijärjestelmään vaikuttavat EU:n maatalousalan valtiontukisäännöt. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107—109 artiklassa määrätään valtiontuesta ja niitä koskevista menettelyistä. EU:lla on yksinomainen toimivalta päättää valtiontuen soveltavuudesta sisämarkkinoille. Jäsenvaltion on ilmoitettava suunniteltu valtiontuki komissiolle, joka tutkii sen sääntöjenmukaisuuden.

Komissio on kuitenkin valtuutettu antamaan niin sanottuja ryhmäpoikkeusasetuksia, joilla jäsenvaltiot voidaan vapauttaa SEUT:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta, jos suunniteltu tuki täyttää kaikki kyseisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytykset. Ohjelmakauden 2007—2013 rakennetukiin sovellettua ryhmäpoikkeuksesta on säädetty komission asetuksella (EY) N:o 1857/2006. Rakennetukiin on voitu soveltaa myös maa- ja metsätalouden valtiontuen suuntaviivoja (2006/C 319/01). Muusta kuin ohjelmaan sisältyvästä maatalouden investointituesta on tehty komissiolle useita maatalouden ryhmäpoikkeusilmoituksia ohjelmakauden aikana. Ohjelmaan sisältyneet rakennetuet ja niiden kansallinen lisärahoitus on hyväksytty osana ohjelmaa. Maatalousalaa on koskenut myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkitykseen tukeen maataloustuotteiden tuotannon alalla annettu komission asetus (EY) N:o 1535/2007, mutta sen nojalla ei ole myönnetty lain mukaisia tukia ohjelmakauden aikana.

Myös valtiontukisäännöt on uudistettu ohjelmakaudelle 2014—2020. Uudella ohjelmakaudella rakennetukiin, joita ei hyväksytä ohjelman yhteydessä, sovelletaan komission asetusta (EU) N:o 702/2014 tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteutamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta teh-

dyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti, *maatalouden ryhmäpoikkeusasetus*, sekä Euroopan unionin suuntaviivoja maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014—2020 (2014/C 204/01). Myös maatalouden vähämerkityksistä tukea koskevat säännöt on uusittu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkitykseen tukeen maatalousalalla annetulla komission asetuksella (EU) N:o 1408/2013. Mainittuihin valtiontukisääntöihin sisältyvä maatalouden rakennetukia koskeva sääntely vastaa pitkälti maaseutuasetusta.

Valtiontukisääntöjen soveltamisesta EU:n osaksi rahoittamaan rakennetukeen säädetään maaseutuasetuksen 81 ja 82 artiklassa. Pääsääntönä on, että SEUT 107—109 artiklaa ei sovelleta maatalouden alaan kuuluvaan tukeen, joka sisältyy ohjelmaan ja maksetaan maaseutuasetuksen nojalla. Maatalouden alaan kuuluva ohjelman kansallinen lisärahoitus on sisällytettävä ohjelmaan ja, jos se on maaseutuasetuksen mukaista, komissio hyväksyy sen.

2.3 Nykytilan arviointi

Maatalouden rakennekehitys jatkuu edelleen. Tilamäärän on arvioitu laskevan vuoteen 2020 mennessä 25 prosenttia verrattuna vuoteen 2012. Kotieläintilojen määrä alenisi noin kolmanneksen. Tuotannon ylläpitämiseksi tarvitaan investointeja korvaamaan poistuvaa kapasiteettia. Samalla tuotannosta luopuvien yrittäjien tilalle tarvitaan uusia nuoria yrittäjiä. Edellisen ohjelmakauden väliarvioinnin mukaan kaksi kolmasosaa investointihankkeista olisi jäänyt toteuttamatta ilman investointitukea. Aloitustukea hakeneista 40 prosentilla sukupolvenvaihdos olisi jäänyt toteuttamatta ilman tukea.

Kuluneen ohjelmakauden maatalouden rakennetukijärjestelmää on pidetty vakiintuneena ja toimivana kokonaisuutena. Tämä on todettu myös ohjelman vaikuttavuusarvioinnissa. Nykyisen tukijärjestelmän avulla on voitu joustavasti toteuttaa toisaalta ohjelmaan sisältyneitä rakennetoimenpiteitä ja toisaalta ohjata kansallisia tukivaroja kulloinkin tarpeellisiksi katsottuihin kohteisiin.

Avustus, korkotuki ja valtiontakaus ovat osoittautuneet toimiviksi ja toisiaan täydentäviksi tukimuodoiksi. Avustus on tukimuodoista siinä suhteessa merkittävin, että se edistää välittömästi tuettavan toimenpiteen toteuttamista, ja on tuen saajan käytettävissä suhteellisen nopeasti. Korkotuki puolestaan kertyy pidemmällä aikavälillä, mutta siihen sisältyvä tuki on yhtäläillä merkittävä etuus kuin vastaavan suuruinen avustus.

Valtiontakaus on edelleen merkittävä tukimuoto etenkin suurissa rakentamisinvestoinneissa. Tämä johtuu maatilalla toteutettavien investointien taloudellisen arvon ja niihin liittyvien lainamäärien merkittävästä kasvusta. Samalla yritystoiminnassa käytetyn omaisuuden vakuusarvoon liittyy erityisiä tekijöitä, sillä usein vakuutena oleva kiinteistö tai maatilalla tuotantorakennukset sijaitsevat harvaan asutulla seudulla ja ne soveltuvat sellaisenaan ainoastaan maataloustuotannon harjoittamiseen tai ovat muusta syystä vaikeasti realisoitavissa. Toinen vaikuttava tekijä on vuokramaan lisääntynyt merkitys tuotanto-toiminnassa.

Järjestelmää on mahdollista yksinkertaistaa poistamalla joitakin kansallisesti säädettyjä edellytyksiä ja menettelyjä, jotka ovat osoittautuneet työläiksi toteuttaa ja/tai osin päällekkäisiksi muihin edellytyksiin nähden. Tällainen on esimerkiksi maatalouden olennaisen tulon vaatimus yhdessä maatalouden yrittäjätulo vaatimuksen kanssa. Tuen saajan kannalta myös kaikkien muiden tulojen kuin maataloudesta saatujen tulojen selvittäminen on aiheuttanut turhaa hallinnollista taakkaa. Käytännössä on todettu, että tuen tavoitteiden kannalta olennaisinta on, että tuetaan maataloutta, jolla on edellytykset kannattavaan toimintaan.

Hallinnossa on jatkuva tarve tehostaa toimintaa ja etsiä toimintatapoja, joissa tukien hallinnointi on mahdollisimman nopeaa, luotettavaa ja kustannustehokasta. Tässä suhteessa sähköisen asianhallintajärjestelmän puutetta on pidetty olennaisena kehittämis-kohteena. Sähköisen asioinnin mahdollistaminen myös rakennetukien hakemisessa vastaa osaltaan tavoitteeseen helpottaa niin tuen hakijoiden työmäärää kuin tehostaa hallinnon toimintaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toteuttaa uuden ohjelmakauden EU-lainsäädännöstä ja uudesta ohjelmasta aiheutuvat muutokset. Lailla täydennettäisiin rakennetukia koskevaa EU-lainsäädäntöä niiden seikkojen osalta, jotka on jätetty jäsenvaltion harkintaan. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa tukijärjestelmää sekä sen hallinnointiin liittyviä menettelyjä ja niistä aiheutuvia kustannuksia, siltä osin kuin se EU-lainsäädännön puolesta on mahdollista. Tavoitteena on myös, että jatkossa tuet haettaisiin ja tukijärjestelmän toimeenpano hoidettaisiin sähköisen asianhallinnan kautta.

Koska nykyinen rakennetukijärjestelmä sen toimeenpanosta saatujen kokemusten perusteella toimii hyvin, olisi tarkoituksenmukaista jatkaa tukijärjestelmän toteuttamista tekeillä lakiin vain välttämättömäksi katsotut muutokset. Tavoitteena on, että laki mahdollisimman tehokkaasti tukisi uuteen ohjelmaan sisältyvien maatalouden rakennetukien myöntämistä, maksamista, seuranta, valvontaa ja mahdollista takaisinperintää. Tarkoituksena on ohjata rakennetukivarojen käyttöä siten, että maatalouden rakennetukijärjestelmälle asetetut maataloustuotannon kilpailukykyyn ja kannattavuuteen sekä suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Maatalouden rakennetukia koskeva EU:n lainsäädäntö ja valtiontukisäännöt rajoittavat merkittävästi kansallista lainsäädäntövaltaa esimerkiksi tuensaajia, tuettavia toimenpiteitä, tuen enimmäismäärää ja tukikelpoisia kustannuksia koskien. EU-lainsäädäntö myös asettaa jäsenvaltiolle velvoitteita ohjelman toteuttamisessa ja maaseuturahaston varoja käytettäessä.

Rakennetukia koskevaa EU-lainsäädäntöä on jo itsessään suhteellisen runsaasti. Tukijärjestelmän toimeenpanoa voi lähtökohtaisesti tarkastella myös siitä näkökulmasta, että EU-lainsäädäntöä sovellettaisiin sellaisenaan ja tarvittavat kansalliset edellytykset sisältyi-

sivät yksinomaan ohjelmaan komission hyväksymänä tukijärjestelmän lisäehtoina. Perustuslain puolesta tällainen ratkaisu ei kuitenkaan ole asianmukainen, sillä tukijärjestelmän toimeenpanossa on tarvetta sellaisille kansallisille säännöksille, joista voidaan sääntää vain lailla. Tällaisia ovat esimerkiksi valvontaa ja takaisinperintää koskevat säännökset. Lisäksi laissa on oltava perussäännökset seikoista, joista sen valtuuksien nojalla tullaan antamaan alemman asteisia säännöksiä.

Maaseutuasetuksessa ei säädetä maatalouden rakennetukien ja maaseudun yritystukien välille yhtä selkeää rajaa kuin edellisellä ohjelmakaudella. Sen sijaan monista rakennetta ja yritystukien edellytyksistä säädetään samoissa artikloissa. Tästä lähtökohdasta rakenne- ja yritystuista olisi periaatteessa voitu sääntää samassa laissa, kuten ohjelmakaudella 2000—2006 tehtiin. Kyseisen ohjelmakauden tukijärjestelmän toimeenpanosta saatujen kokemusten perusteella ohjelmakauden 2007—2013 rakenne- ja yritystuista kuitenkin säädettiin erillisissä laeissa, mikä on koettu selkeämmäksi ja käytännössä toimivammaksi vaihtoehdoksi. Tämän vuoksi nykyistä menettelyä olisi tarkoituksenmukaista jatkaa.

Esityksen valmistelussa tarkasteltiin, voidaanko nykyistä lakia muuttamalla tehokkaasti saavuttaa ne EU-lainsäädännössä ja kansallisesti asetetut tavoitteet, jotka rakennetukijärjestelmän toimenpiteillä ja rahoituksella on tarkoitus saavuttaa. Samalla tarkasteltiin, onko nykyisiä tukimuotoja, tuensaa- jia, tukikohteita tai maksumenettelyjä tarpeen muuttaa. Tällöin todettiin, että muutostarpeita aiheuttavat pääasiassa EU-lainsäädännön ja siihen perustuvan uuden ohjelman muutokset suhteessa edelliseen ohjelmakautteen sekä tavoite keventää tuen saajien ja hallinnon työmäärää. Koska EU-lainsäädäntö mahdollistaa samankaltaisen tukijärjestelmän toteuttamisen myös jatkossa, todettiin nykyisen lain muuttaminen tarkoituksenmukaisimmaksi vaihtoehdoksi.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Investointituen edellytyksenä oleva tuensaajan yläikäraja ehdotetaan poistettavaksi. Investointituen saajalle ei aseteta ikäraja-

myöskään EU-lainsäädännössä. Hakijan yläikärajan osalta komissio on ilmaissut kantanaan, että uudella ohjelmakaudella tuen myöntämättä jättämistä hakijan korkean iän perusteella ei voida pitää lähtökohtaisesti hyväksyttävänä, vaan tällainen voidaan katsoa syrjinnäksi. Tämä ei kuitenkaan koske nuoren viljelijän aloitustukea sen lähtökohtaisten tavoitteiden vuoksi, minkä vuoksi nuoreksi viljelijäksi katsottavan maatalousyrittäjän yläikäraja säädetään maaseutuasetuksessa.

Sekä investointi- että aloitustuen edellytyksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukijärjestelmästä poistettaisiin edellytys tuen kohteena olevasta maataloudesta saatavan tulon olennaisesta merkityksestä tuen hakijan kokonaistuloihin nähden. Nykyään tuen myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään 25 prosenttia hakijan kokonaistuloista muodostuu hakijan harjoittamasta maataloudesta saatavasta yrittäjätulosta. Kyseinen edellytys on rajannut tuen ulkopuolelle etenkin monialaisia maatiloja ja sellaisia yhteishankkeita, joissa kaikki osallistujat eivät täytä olennaiselle tulolle asetettua vaatimusta. Uudessa ohjelmassa maatilojen yritystoiminnan monipuolistaminen ja yhteistoiminnan edistäminen ovat kuitenkin keskeisiä keinoja, joilla tilojen kannattavuutta voidaan parantaa. Tämän vuoksi kyseisten toimien toteutumista tulisi edistää. Myös monet salaojitusinvestoinnit ovat jääneet tuen ulkopuolelle olennaiselle tulolle asetetun edellytyksen vuoksi.

Maatilan hallintaa koskevaa edellytystä täsmennettäisiin vuokramaalle toteutettavien investointien osalta siten, että jatkossa vuokrasopimusten vähimmäispituudelle ja kirjaamiselle asetettu vaatimus koskisi vain rakentamisinvestointeja. Nykyään vuokrasopimukselle on asetettu vastaavat edellytykset myös sellaisia maatilan osia koskien, joilla on olennaista merkitystä yritystoiminnan jatkuvuuden kannalta. Käytännössä kyseinen edellytys on havaittu tarpeettomaksi ja siitä on aiheutunut tuen saajille lisätyötä, koska jo EU-lainsäädännön pysyvyysvelvoite edellyttää tuetun toiminnan harjoittamista säädetyn vähimmäisajan.

EU-lainsäädännön mukaan jatkossa aloitustuen kohteena olevan tilanpidon voi aloittaa vasta sen jälkeen, kun tukihakemus on

tullut vireille. Edellisen ohjelmakauden EU-lainsäädännön mukaan tilanpidon sai aloittaa ennen tuen hakemista.

Myönnettävän investointituen vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi siten, että jatkossa tuotantorakennuksen uudisrakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorjaamiseen myönnettäisiin tukea vain, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi yli 7 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava tuen vähimmäismäärä olisi 3 000 euroa. Nykyisin vastaavat tuen vähimmäismäärät ovat 5 000 euroa ja 2 000 euroa. Yhden hakemuksen keskimääräiseksi käsittelykustannukseksi ilman sähköistä asiointia on laskettu noin 2 000 euroa, kun huomioon otetaan kaikki tuen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, valvontaan ja takaisinperintään liittyvät kustannukset. Käsittelykustannusten määrä tosin vaihtelee tukikohteittain. Tarkoitus on, että tuen määrä kaikissa tapauksissa olisi suurempi kuin tuen hallinnoinnista aiheutuva kustannus. Tuen hallinnoinnin kokonaiskustannus aiheutuu lähtökohtaisesti niiden velvoitteiden toteuttamisesta, jotka EU-lainsäädäntö jäsenvaltiolle asettaa.

Jatkossa kaikkia maatalouden rakennetukia olisi mahdollista hakea sähköisesti. Sähköisen asioinnin mahdollistaminen vähentää paperisten asiakirjojen ja kopioinnin tarvetta sekä nopeuttaa asiointia.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Esityksen vaikutukset valtion talousarvioon syntyvät maatalon investointituen ja nuoren viljelijän aloitustukien rahoituksesta. Kyseiset tuet myönnetään avustuksena, korkotukena tai valtiontakauksena taikka niiden yhdistelmänä. Lisäksi nuoren viljelijän aloitustuen yhteydessä on mahdollisuus saada kiinteistön hankintaan kohdistuva vapaus varainsiirtoveron suorittamisesta.

Nuoren viljelijän aloitustuessa avustukset ja pääosa maatalouden investointituen avustuksista rahoitetaan ohjelman toimeenpanoon osoitettavista varoista. Ohjelman varoista

aloitus- ja investointituen avustuksiin arvioidaan käytettävän noin 407 miljoonaa euroa koko ohjelmakauden aikana, mikä tarkoittaa keskimäärin noin 68 miljoonaa euroa vuodessa. Ohjelman varoista myönnettävästä tuesta 42 prosenttia on EU:n maaseuturahaston rahoitusta, kansallisen rahoitusosuuden ollessa 58 prosenttia. EU korvaa jäsenvaltion menoilmoitusten perusteella toteutuneet menot, joista EU:n rahoitusosuutena saatu palautus tuloutetaan valtion talousarvioon. Valtion lupulliseksi menoksi ohjelmasta jää siten jäsenvaltion rahoitusosuus, joka maksettaisiin momentilta 30.10.40.

Kokonaan kansallisesti rahoitettavat avustukset myönnettäisiin maatalouden kehittämisrahaston (Makeran) varoista. Kokonaan kansallisten avustusten määräksi arvioidaan noin 242 miljoonaa euroa ohjelmakauden aikana. Kokonaan kansallisten avustusten rahoittamiseksi olemassa olevien Makeran varojen lisäksi tarvittaisiin vuosittaista lisärahoitusta arviolta 10 miljoonaa euroa vuonna 2016 ja 30 miljoonaa euroa vuodesta 2017 lähtien.

Kansallisesti rahoitettavat valtiontakaukset myönnettäisiin Makeran varoista. Toistaiseksi valtiolle aiheutuneet takausmenot ovat olleet hyvin pieniä, joten tuloutettaessa valtiontakauksista perittäviä maksuja rahastoon, takauksista tuloutuva määrä on ollut niistä aiheutuvia menoja suurempi. Tuettavien toimenpiteiden koon kasvaessa myös takaus tappioiden riski kasvaa tulevaisuudessa.

Korkotukilainojen myöntämisvaltuuden määrä ja korkotuen määrä on esitetty siirrettäväksi valtion talousarvion momentille 30.10.41. Ohjelman valmistelun yhteydessä korkotukilainan myöntämisvaltuuden määräksi on arvioitu 250 miljoonaa euroa vuodessa vuosina 2015—2020 ja korkotuen tarpeeksi ohjelmakaudella myönnettyihin korkotukilainoihin yhteensä noin 481 miljoonaa euroa. Korkotuesta aiheutuvat menot jakautuvat pitkälle aikavälille korkotasosta riippuen. Arvion mukaan vuoden 2023 loppuun mennessä menoja aiheutuisi noin 210 miljoonaa euroa.

Uudella ohjelmakaudella yksityistä rahoitusta arvioidaan käytettävän investointeihin noin 1,06 miljardia euroa ja tilanpidon aloittamiseen noin 182 miljoonaa euroa. Tavoit-

teena on 2 700 tuettua sukupolvenvaihdosta ja 9 000 tuettua investointia. Edellisellä ohjelmakaudella tehtiin noin 3 000 myönteistä osarahoitteista aloitustukipäätöstä, noin 2 300 osarahoitteista investointitukipäätöstä ja noin 7 100 kokonaan kansallisesti rahoitettua investointitukipäätöstä. Edellisellä ohjelmakaudella avustusvaroja on sidottu yhteensä noin 546 miljoonaa euroa, korkotukilainojen myöntämismäärästä noin 1,3 miljardia euroa ja valtiontakausten myöntämismäärästä noin 38 miljoonaa euroa.

Tavoitteena on keventää ohjelman ja tukijärjestelmän hallinnointiin liittyviä menettelyjä ja niistä aiheutuvia kustannuksia, muun muassa siirtymällä sähköiseen asianhallintaan. Sähköiseen asiointiin siirtyminen on kustannustehokkainta toteuttaa ohjelmakauden vaihteessa, jolloin on mahdollista ottaa sujuvasti huomioon myös lainsäädäntöön tarvittavat muutokset sekä ne muutokset, jotka johtuvat EU:n lainsäädännöstä. Käsittelyn sähköistäminen aiheuttaa alkuvaiheessa kustannuksia, etenkin tietojärjestelmän rakentamisen vuoksi. Toisaalta rakennetukien käsittelyyn liittyvä tietojärjestelmä olisi joka tapauksessa jouduttu uusimaan. Yhteinen tietojärjestelmä maaseudun yritys- ja hanketukien kanssa kuitenkin säästää kustannuksia. Uuden tietojärjestelmän käyttöönotto edellyttää ylimääräistä koulutusta. Hallinnon kustannuksiin sisältyy lisäksi henkilöstö- ja muita toimintakustannuksia, joita rahoitetaan viranomaisten toimintamäärärahoista. Näitä kustannuksia syntyy maa- ja metsätalousministeriössä, Maaseutuvirastossa ja ELY-keskuksissa.

Investointituen saajan yläikärajan ja maataloudesta saatavan tulon olennaisuusvaatimuksen poistaminen lisäisivät jonkin verran tukikelpoisten maatalousyrittäjien määrää. Kyseisillä muutoksilla ei ole kuitenkaan suora vaikutusta valtion menoihin tai maatilatalouden kehittämisrahaston varojen kokonaisuutensa, sillä rakennetuet myönnetään valtion talousarviossa ja Makeran käyttösuunnitelmassa tarkoitukseen käytettävissä olevien varojen rajoissa. Jos haettu tukimäärä ylittäisi käytettävissä olevien varojen määrän, tuettavat hakemukset valittaisiin lain nykyisten säännösten mukaisen valintamenettelyn pe-

rusteella ELY-keskuksille osoitettujen varojen rajoissa.

Vuokrasopimusten kestoajaan tai aloitustuen hakemisen ajankohtaan ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan suoria vaikutuksia valtiontalouteen. Hakemusten tai potentiaalisten tuensaajien määrän ei ennakoida muuttuvan muutosten vuoksi.

Tuen vähimmäismäärän ehdotetulla nostolla olisi arvion mukaan vain vähäisiä vaikutuksia valtiontalouteen. Alarajan nostamisen myötä arviolta noin 30 rakentamishanketta ja noin 70 irtaimiston hankintaan kohdistuvaa, aiemmin tukimahdollisuuden piirissä ollutta pientä toimea, jäisivät rakennetuella rahoitettavan investoinnin vähimmäismäärän alapuolelle, jolloin vaikutus tukimenekkiin olisi enintään 420 000 euroa vuodessa.

Korkotukilainojen laina-ajan lyhentämisellä ei arvioida olevan vaikutuksia valtiontalouteen, koska keskimääräiset laina-ajat ja korkotuen kestoajat ovat nykyisellään keskimäärin huomattavasti alle uudeksikin enimmäislaina-ajaksi ehdotettavaa lyhyemmät.

Vaikutukset yrityksiin

Sähköisen tukihaun odotetaan vähentävän maatilayritysten hallinnollista taakkaa helpottamalla asiakirjanhallintaa ja nopeuttamalla tuen myöntö- ja maksuprosessia.

Tuen saajan yläikärajan poisto parantaisi iäkkäämpien maatalousyrittäjien mahdollisuuksia maatilansa kehittämiseen, mikä samalla edistäisi yleisesti maataloustuotannon kehittämistä.

Tuen alarajan nosto vaikuttaa yritysten investointien tukikelpoisuuteen. Osa nykyään tukikelpoisista, kaikkein pienimmistä toimita saattaa jäädä rahoituksen ulkopuolelle. Toisaalta maatilojen yritystoiminnan kehittämisen ja rakennekehityksen kannalta merkittävillä, suuremmilla investoinneilla olisi vastaavilta osin parempi mahdollisuus saada rahoitusta

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maatalouden rakennetukien hallinnointiin liittyviin viranomaisten keskeisiin tehtäviin tai toimivaltaan ei esitetä muutoksia. Lakieh-

dotuksella ei perustettaisi ELY-keskuksille tai kunnille uusia tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi edelleen koko tukijärjestelmästä ja sen hallinnointi- ja toimeenpanojärjestelmästä vastaisi edelleen Maaseutuvirasto. Ohjelman hallintoviranomaisesta, maksajavirastosta ja todentamisviranomaisesta säädetään maaseudun kehittämissuunnitelman hallinnoinnista annetussa laissa (27/2014). Tukijärjestelmän toimeenpano eli tuen myöntö, maksu, seuranta, valvonta ja takaisinperintä kuuluisivat edelleen ELY-keskuksille.

Käyttöön otettavaksi ehdotetun sähköisen asioinnin odotetaan vähentävän tallennustyötä merkittävästi, kun tuen ja sen maksun sähköinen haku ja hakemusten käsittely yleistyy. Maatalouden suorien tukien hakemuksista on keväällä 2014 jätetty noin 60 prosenttia sähköisinä. Vähintään saman verran hakemuksia odotetaan tehtävän sähköisesti maatalouden rakennetuissa viimeistään ohjelmakauden loppupuolella. Tähän on hyvät edellytykset, sillä yleensä rakennetukihakemuksen laatimisessa käytetään apuna neuvoja, joilla on hyvät valmiudet sähköisen hakumenettelyn käyttöön.

Vuokramaalle toteutettavien investointien vuokrasopimusten vaatimuksiin, maataloudesta saatavaan olennaiseen tuloon ja maatalousyrittäjien yhteenliittymien osakkaiden tai jäsenten yritystoiminnan selvittämiseen ehdotettavat muutokset yhtenäistävät tulkintaa viranomaisissa ja vähentävät hallinnon työtä.

Tukijärjestelmää on tarkoitus toteuttaa hallinnonalan menokehityksen sekä vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman asettamissa rajoissa nykyisin henkilöresurssein.

4.3 Ympäristövaikutukset

Uuden ohjelman läpileikkaavina teemoina ovat ilmasto, ympäristö ja innovaatiot. Rakennetukijärjestelmästä tuettavissa rakentamisinvestoinneissa edistetään kierrätettävien ja uusiutuvia luonnonvarojen hyödyntävien materiaalien tarkoituksenmukaista käyttöä sekä kannustetaan erilaisiin energian käyttöä tehostaviin ja uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin ratkaisuihin. Kaikissa investoinneissa otetaan huomioon hankkeiden vaikutukset ympäristöön. Ympäristöhyötyjä voidaan saa-

vuttaa esimerkiksi yhteisinvestoinneilla, lannan käsittelyä tehostavilla investoinneilla, investoinneilla peltojen salaojitukseen ja sää- tösalaajitukseen sekä valumavesien hallinnan huomioonottavien jaloittelutarhojen rakentamisella. Investointiratkaisuissa otetaan huomioon myös vaikutukset maaseudun elinympäristöön ja maaseutumaisemaan.

Uuteen ohjelmaan sisältyvien rakennetoimenpiteiden ympäristövaikutuksia on arvioitu osana erillistä Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 ennakoarviointia (Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2/2014). Muutettavaksi ehdotetun lain ympäristövaikutukset on arvioitu vuonna 2007 annetussa hallituksen esityksessä (HE 113/2007 vp). Suurin osa lakiin ehdotetuista muutoksista aiheutuu lain päivittämisestä uuden EU-lainsäädännön ja uuden ohjelman mukaiseksi tai ovat hallinnollista taakkaa vähentäviä menettelyjen yksinkertaistuksia, eikä niillä itsessään ole suoria tai uusia vaikutuksia ympäristöön.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maatalouden investointituet ja nuoren viljelijän aloitustuki ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä elinkeinotoiminnan tukia. Niiden avulla on edistetty niin maatalouden toimintaedellytyksiä kuin maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä Suomen vaihtelevissa tuotanto-olosuhteissa. Eri maaseutualueiden välillä ja niiden sisällä voi Suomessa olla huomattaviakin eroja, jotka johtuvat esimerkiksi maantieteellisistä ja historiallisista seikoista.

Esitetyillä muutoksilla voidaan vaikuttaa maatalouden kilpailukykyyn säilymiseen ja parantamiseen kaikilla tukijärjestelmän kattamilla alueilla. Maaseudun elinvoimaisuuden turvaamisen kannalta maatalouden vaikutukset eivät rajoitu pelkästään elinkeinon työllistävään vaikutukseen ja sen myötä maaseudun säilymiseen asuttuna, vaan maatalouden harjoittaminen edistää maaseudun elinkeinotoimintaa kokonaisuutena. Maatalous tarjoaa esimerkiksi maaseutumatkailulle tärkeitä arvoja, joihin kuuluvat muun muassa maatalouden vaikutus maaseutumaiseman ja erityisesti arvokkaiden perinneympäristöjen säilyttämiseen. Maatalouden harjoittaminen myös edistää maaseudun palvelujen ja infra-

struktuurin ylläpitämistä. Esitykseen sisältyvillä tukitoimenpiteillä on näin ollen vaikutuksia koko maaseutuun kohdistuvan rakennemuutoksen hallintaan ja maaseudun elinvoimaisuuteen.

Tukijärjestelmästä rahoitetaan maatalouden hallittua rakennekehitystä. Maatilojen määrä on jatkuvasti vähentynyt. Vuonna 2020 tuotantoa harjoittaisi noin 43 000 maatilaa. Kotieläintilojen määrä vähenisi yli kolmanneksen, maitotilojen määrä jopa 40 prosenttia. Jos maataloustuotannon kokonaismäärän halutaan säilyvän lähellä nykytasoa ja kotimaisen elintarvikkeiden tuotanto pyritään turvaamaan kulutusta vastaavalla tasolla, tarvitaan runsaasti investointeja tuotantokapasiteettiin, jotta tuotannosta poistuva kapasiteetti saadaan korvattua. Etenkin nautakarjataloudessa sekä sika- ja siipikarjataloudessa tarvitaan uutta tuotantokapasiteettia. Lisäksi maatiloilla on entistä enemmän tarvetta huomioida ympäristön tilaan, lannan käsittelyyn, vesitalouden parantamiseen, energiatalouteen sekä eläinten ja ihmisten hyvinvointiin liittyviä näkökohtia, joten myös näihin kohteisiin tarvitaan investointeja.

Nuoren viljelijän aloitustuen välittömänä tavoitteena on edistää maatilan sukupolvenvaihdoksia ja siten toiminnan jatkumista aktiivituotantoa harjoittavilla tiloilla. Tuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi ja ikärakenteen kehittämiseksi alalle tarvitaan uusia nuoria yrittäjiä. Vuosien 2009—2012 aikana maatiloilla on tehty vuosittain 500—550 tuettua sukupolvenvaihdosta. Vuosina 2013 ja 2014 määrä on suurempi, johtuen maatalouden luopumistuen ehtoihin tehdyistä muutoksista. Uuden ohjelmakauden aikana tuettujen sukupolvenvaihdosten määrän ennakoidaan vakiintuvan noin 450 kappaleen tasolle vuosittain.

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Lähtökohteisesti esitykseen sisältyvien tukien tarkoituksena on mahdollistaa molempien sukupuolten edustajille yhtäläiset mahdollisuudet maatilan toiminnan ja olosuhteiden kehittämiseen. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamisesta ja yritystoiminnan kilpailukyvyyn kehittämisestä saavat hyödyt ja riskit koskisivat yhtäläillä niin mies- kuin naishakijoitakin.

Enemmistö maatalouden alkutuotantoa harjoittavista yrittäjistä on kuitenkin miehiä.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuonna 2011 ohjelmakauden 2014—2020 valmistelua varten useista eri työryhmistä koostuvan valmisteluorganisaation, jossa on laaja edustus eri sidosryhmistä ja hallinnosta. Rakennetukien valmistelutyötä on ohjannut Euroopan unionin maatalous- ja maaseutupolitiikan uudistuksen valmistelun koordinaatiotyöryhmä ja maaseudun kehittämisen strategiatyöryhmä. Koordinaatio- ja strategiatyöhön ovat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi osallistuneet valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön, valtioneuvoston kanslian, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen, Maaseutuviraston, ELY-keskusten, Suomen kuntaliiton, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n, Suomen Yrittäjät ry:n, Pellervon taloustutkimus PTT ry:n, Elintarviketeollisuusliitto ry:n, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n ja paikallisten toimintaryhmien edustajat.

Tukien selkeän, tehokkaan ja vaikuttavan toimeenpanon valmistelemiseksi maa- ja metsätalousministeriö asetti lisäksi maaseudun kehittämis- ja maataloustukien hallintoa valmistelevan työryhmän, johon kuuluivat edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, Maaseutuvirastosta, ELY-keskuksesta, maaseutuverkostosta, kunnista ja paikallisista toimintaryhmistä. Työryhmässä käsiteltiin myös rakennetukien hallintomallia.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö asetti tukijärjestelmäkohtaisia työryhmiä, joista lain nojalla myönnettäviä tukia on käsitelty maatalouden rakennetukia valmistelevassa työryhmässä. Maa- ja metsätalousministeriön asiantuntijoiden ohella rakennetukia valmistelevan työryhmän työhön ovat osallistuneet valtiovarainministeriön, ympäristöministeriön, Maaseutuviraston, ELY-keskusten ja

tuottajajärjestöjen edustajat. Työryhmä on lisäksi kuullut ulkopuolisia asiantuntijoita.

Edellä mainituissa työryhmissä valmisteltiin myös esitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi. Ohjelmaluonnoksesta järjestettiin laaja lausuntokierros ja verkkopalvelukysely Otakantaa.fi -sivustolla. Valtioneuvosto hyväksyi 24 päivänä huhtikuuta 2014 esityksen Suomen ohjelmaksi, minkä jälkeen se toimitettiin komission tarkasteltavaksi. Komission päätöstä ohjelman hyväksymisestä voidaan odottaa loppuvuodesta 2014 tai vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla.

Lakiehdotuksen valmistelemiseksi maa- ja metsätalousministeriö asetti virkatyönä toteutettavan lainsäädäntöhankeen MMM045:00/2013. Lainsäädäntöhankeessa on toiminut ministeriön ja Maaseutuviraston edustajista koostuva työryhmä, minkä lisäksi valmistelussa on pidetty joitain kokouksia valtiovarainministeriön, ELY-keskusten ja tuottajajärjestöjen edustajien kanssa. Lisäksi ELY-keskusten rakennetukia käsitteleville virkamiehille on varattu erillinen mahdollisuus esittää näkemyksiään lakiehdotuksesta. Rakennetukijärjestelmään ehdotettavia muutoksia on myös ollut mahdollisuus kommentoida useissa eri tilaisuuksissa, joissa on ollut laaja edustus eri toimijaryhmistä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Maaseutuvirastolta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Maaseutukeskusten liitto ry:ltä, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:ltä sekä keskusrahallaitoksilta.

Lausunnonantajat pitivät hyvänä sitä, että toimivaksi koettuun tukijärjestelmään tehdään vain tarpeelliset muutokset, eikä tehdä täysin uutta järjestelmää. Pääsääntöisesti lausunnonantajat ymmärsivät suuren osan ehdotetuista muutoksista aiheutuvan uudesta EU-

lainsäädännöstä ja pitivät nykyisen lain soveltamisesta saatuihin kokemuksiin perustuvia yksinkertaistuksia hyvinä. Ehdotuksia tuen hakijan ja viranomaisten hallinnollisen taakan keventämiseksi kannatettiin.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota tuen hakemiseen esitettyyn, hallintolaista poikkeavaan tai sen kanssa päällekkäiseen sääntelyyn ja katsoi, ettei yleislaista poikkeava sääntely ole tältä osin perusteltua. Oikeusministeriö piti myös tarpeellisena täydentää eräiden pykälien säätämisympäristöperusteluja.

Valtiovarainministeriö piti sähköiseen asiointiin siirtymistä perusteltuna ja totesi, ettei esityksessä ehdoteta muutoksia viranomais-ten keskeisiin tehtäviin tai toimivaltaan, eikä perusteta kunnille tai ELY-keskuksille uusia tehtäviä. Ympäristöministeriö kiinnitti huomiota ehdotettujen muutosten ympäristövaikutusten riittävään arviointiin.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos puolestaan kiinnitti huomiota voimassa olevan luopumistukijärjestelmän ja siihen ehdotettujen muutosten liittymäkohtiin ja yhteensovittukseen rakennetukijärjestelmän kanssa. OP-Pohjola piti ehdotettuja muutoksia tukijärjestelmää selkeyttävänä, mutta totesi korkotukilainoitukseen esitettyjen muutosten vaativan pankeilta myös kuluja aiheuttavia toimenpiteitä. Maaseutuvirasto kiinnitti huomiota sähköisen asioinnin kattavuuteen ja asiakirjojen allekirjoitusvaatimuksiin.

Lähtökohtaisesti tuen saajan yläikärajasta luopumista pidettiin hyvänä tai yläikärajan vaikutusta yleensäkin pienenä, mutta jotkut ELY-keskukset epäilivät sen hidastavan rakennetukijärjestelmän kehitystä tai aiheuttavan epäselvyyttä investointien pysyvyyden varmistamisessa.

Useimmat lausunnonantajat pitivät perusteltuna turhaksi koetun vaatimuksen poistamista koskien maataloudesta saatavan tulon olennaista merkitystä hakijalle. Valtiovarainministeriö ja yksi ELY-keskus kuitenkin eivät kannattaneet sitä. Valtiovarainministeriö katsoi, että ehdotus lisäisi tukikelpoisten hakijoiden määrää ja siten tulevia menoja, minkä vuoksi ehdotusta ei olisi syytä toteuttaa ainakaan tässä vaiheessa, vaan selvittää sen vaikutuksia tarkemmin.

Maatalousyrittäjien yhteenliittymien jäsenten vaatimusten keventämistä pidettiin hyvänä yhteisinvestointien edistämisen kannalta.

Valtiovarainministeriö katsoi, että korkotuen määrään suunniteltu muutos voisi lisätä valtion menoja kokonaiskoron ollessa alle neljä prosenttiyksikköä, eikä muutos siten ole perusteltu. Lisäksi lausunnonantajat kiinnittivät huomiota aloitustukea koskevien muutosten riittävään tiedottamiseen, jotta vältyttäisiin niin sanotuilta väliinputoajilta.

Esityksen jatkovalmistelussa on pyritty otamaan huomioon lausunnonantajien esittämät muutokset. Kaikkia ehdotuksia ei kuitenkaan ole ollut mahdollista toteuttaa EU-lainsäädännön ja ohjelman vuoksi tai koska esitykset ovat olleet ristiriitaisia taikka rakennetukijärjestelmän tavoitteista poikkeavia. Kaikki oikeusministeriön lakiehdotukseen esittämät muutokset on toteutettu.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on tarkoitus antaa syksyllä 2014 hallituksen esitys kehittämistukilain muuttamisesta. Nyt muutettavaksi ehdotettuihin säännöksiin sisältyy viittauksia kehittämistukilain pykälisiin koskien tuen sähköiseen hakuun ja seurantaan käytettävää tietojärjestelmää sekä viranomaisten tietojensaantioikeutta ja tietojen luovuttamista. Jäljempänä 29, 36, 42 ja 61 §:n kohdalla esitettyjen syiden vuoksi tarkoituksena olisi soveltaa eräitä kehittämistukilain menettelyjä myös rakennetukien toimeenpanossa. Näin ollen kehittämistukilain muuttamisesta annettava

hallituksen esitys voi vaikuttaa myös rakennetukijärjestelmässä sovellettaviin menettelyihin. Kehittämistukilain voimassa oleviin säännöksiin ehdotettavat muutokset eivät kuitenkaan aiheuta muutostarpeita nyt muutettavaksi ehdotetun lain säännöksiin. Lakiehdotuksen 61 §:ssä viitataan kehittämistukilain 64 §:ään, johon mahdollisesti esitettävät muutokset ovat sellaisenaan sovellettavissa myös maatalouden rakennetuissa.

Eduskunnalle on tarkoitus myös antaa syksyllä 2014 hallituksen esitys tilintarkastajien hyväksymis- ja valvontajärjestelmän uudistamisesta. Tavoitteena uudistuksen yhteydessä on oikaista lainsäädännössä käytetty käsitteistö vastaamaan uudistusta, mikä voi aiheuttaa muutostarpeita voimassa olevan lain 45 §:ään tilintarkastuksen osalta. Mainittu 45 § ei sisälly esityksessä muutettavaksi ehdotettuihin säännöksiin.

Eduskunnalle on lisäksi tarkoitus antaa hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteisestä asiakaspalvelusta, joka voi vaikuttaa tuen ja sen maksun hakemisen menettelyihin.

EU on uudistanut julkisia hankintoja koskevat direktiivit, jotka tulee implementoida kansalliseen lainsäädäntöön viimeistään keväällä 2016. Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee kansallisen hankintalainsäädännön kokonaisuudistusta, joka aiheuttaa muutostarpeita lain 20 §:n 1 momenttiin. Mainittu lainkohta ei sisälly muutettavaksi ehdotettuihin säännöksiin. Pykälään tarvittavat muutokset toteutettaisiin hankintalainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä tehtävien ratkaisujen perusteella.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

3 §. *Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön ja ohjelmaan.* Pykälän 1 momentissa täsmennettäisiin lain suhdetta EU:n lainsäädäntöön ja komission päätöksellä hyväksyttävään ohjelmaan. Kyse on informatiivisesta säännöksestä, jonka tarve perustuu pääasias- sa voimassa olevan lain täytäntöönpanossa esiintyneiden käytännön tulkintatilanteiden selkeyttämiseen. Lakia sovelletaan ohjelmaan sisältyviin osarahoitteisiin rakennetukiin ja kokonaan kansallisista varoista rahoitettaviin rakennetukiin. Lain tarkoitus on ollut ja olisi jatkossakin täydentää EU:n lainsäädäntöä ja ohjelmaa, siltä osin kuin se on tarpeellista ja sallittua EU:n lainsäädännön perusteella.

Lakia sovellettaessa on noudatettava maatalouden rakennetukia koskevaa EU:n lainsäädäntöä kokonaisuudessaan. Maaseudun kehittämisohjelman varoista rahoitettavissa rakennetuissa tämä tarkoittaa EU:n maaseuturahaston varoista rahoitettavista tuista annettujen parlamentin ja neuvoston asetusten ja niiden nojalla annettujen asetusten soveltamista. Näitä ovat erityisesti hallinnointilain 3 §:n 2—4 kohdassa tarkoitettua horisontaaliasetus, maaseutuasetus ja yleisasetus sekä niiden nojalla annetut komission delegoidut asetukset ja täytäntöönpanoasetukset. Joiltain osin laissa on myös sellaisia säännöksiä, jotka sisältyvät mainittuun tai sitä vastaavaan aiempaan EU:n lainsäädäntöön. Tällöin kysymys on siitä, että EU:n lainsäädännössä tätä edellytetään tai siitä, että kyse on EU:n rahoitusta täydentävästä kokonaan kansallisesta rahoituksesta. Tällä tavoin vältetään runsas viittaaminen EU:n säännöksiin.

Kokonaan kansallisesti rahoitettaviin rakennetukiin sovelletaan lähtökohtaisesti EU:n maatalousalan valtioneuvoston päätöksiä. Poikkeuksena tästä ohjelman kansallinen lisärahoitus hyväksytään osana ohjelmaa. Uudella rahoituskaudella kuitenkin myös muut maaseudun kehittämisohjelmaa täydentävät kansalliset rakennetuet voidaan hyväksyä osana komission päätöstä ohjelman hyväksymisestä. Tällöin näitä tukia ei erikseen il-

moitettaisi komissiolle maatalouden valtioneuvoston päätösten mukaisesti. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että EU:n valtioneuvoston päätöksiä sovelletaan, jollei komission ohjelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä muuta johdu. Samasta syystä pykälän 3 momentin valtuutusta säätää EU:n valtioneuvoston päätöksellä EU:n valtioneuvoston asetuksella silloin, kun tämä on tarpeen.

Lisäksi pykälässä käytetty ilmaisu Euroopan yhteisö muutettaisiin ilmaisuksi Euroopan unioni.

4 §. *Määritelmät.* Luettavuuden ja pykälän yhtenäisyyden vuoksi koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi, vaikka useat määritelmät vastaisivat nykytilaa. Pääosa ehdotetuista muutoksista on luonteeltaan teknisiä.

Pykälän 1 momentin 2—4, 6 ja 7 kohtaan ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa Euroopan unionin perustamissopimus muutettaisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyksi sopimukseksi ja maatalouden määritelmää muutettaisiin vastaamaan uuteen ohjelmaan täsmennettyä määritelmää. Ohjelman mukaisessa määritelmässä kotieläintalous kattaa aiemmin erikseen mainitut karjatalouden ja muun tuotantoeläinten pidon sekä hevostalouden. Kyseessä on täsmennys, jolla ei muutettaisi nykytilaa rakennetuissa maataloudeksi katsotavan elinkeinotoiminnan osalta.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi. Pykälän 1 momentin 8 kohdassa annettaisiin määritelmä maaseudun kehittämisen tukemisesta annetulle laille. Tämä olisi tarpeellista lakiehdotuksessa jäljempänä säädettäväksi esitettyjen lakiviittausten vuoksi. Pykälän 1 momentin 9 kohdassa määriteltäisiin ohjelma viittaamalla uuteen maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista annettuun lakiin.

6 §. *Nuoren viljelijän aloitustuki.* Pykälää muutettaisiin siten, että sen 1 momentti vastaa uuden ohjelmakauden EU-lainsäädäntöä

nuoren viljelijän ikää koskevan edellytyksen osalta. Nuoren viljelijän määritelmä säädetään maaseutuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan n alakohdassa. Uudella ohjelmakaudella nuoren viljelijän aloitustukea voidaan myöntää hakijalle, joka hakemuksen vireille tullessa on enintään 40-vuotias. Edellisellä ohjelmakaudella nuoren viljelijän tuli olla alle 40-vuotias. Lisäksi pykälän 3 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

7 §. Maatilan investointituki. Pykälän 4 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

8 §. Tuen saajaa koskevat edellytykset. Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan tuen saajana olevan luonnollisen henkilön on oltava hakemuksen vireille tullessa 18 vuotta täyttänyt, mutta alle 63-vuotias. Tuen saajalle ei enää ehdoteta asetettavaksi yläikärajaa. Uuden maaseudun kehittämissuunnitelman valmistelun yhteydessä komissio on ilmoittanut kielteisen suhtautumisensa sille, että jatkossa tuen saajalle asetettaisiin yläikäraja maaseuturahaston rahoitusta saavissa tukijärjestelmissä. Komissio pitää yläikärajaa lähtökohdaisesti syrjivänä ehtona. Tuen saajan yläikäraja onkin poistettu tai ehdotetaan poistettavaksi useista muista maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen liittyvistä tukijärjestelmistä. Yläikärajan poisto olisi perusteltua myös siksi, että rakennetukijärjestelmän tarkoituksena on maatalouden tuotantotoiminnan ja sen kehittämisen, eikä yksittäisen henkilön tukeminen. Tuen saajan 18 vuoden vähimmäisikä kuitenkin olisi edelleen tarpeellinen yritystoimintaan liittyvien taloudellisten vastuiden ja riskien vuoksi.

Pykälän voimassa olevassa 2 momentissa edellytetään, että tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla on olennaista merkitystä hakijan toimeentulolle. Tällöin tarkastellaan lain perusteella tuettavasta yritystoiminnasta saatavien tulojen osuutta hakijan vuosittaisesta kokonaistulosta. Säännöksen tarkoituksena on kohdistaa tuki sellaisille maatalousyrittäjille, jotka harjoittavat maataloutta ammattimaisesti toimeentulon hankkimistarkoituksessa. Lain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan tuen hakijan saaman maatalouden yrittäjätulon on oltava vähintään 25 prosenttia hakijan kaikkien niiden tulojen yh-

teismäärästä, jotka muodostuvat yrittäjätuloista, palkkatuloista ja muista hakijan säännöllisesti saamista tuloista.

Rakennetuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi ollut, että hakija saavuttaa maatalouden yrittäjätulon vähimmäismäärän, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Edellytetty yrittäjätulo on ollut investointituessa ja niin sanotussa korkeammassa aloitustuessa vähintään 17 000 euroa vuodessa. Niin sanotussa alemmassa aloitustuessa maatalouden ja tilalla harjoitettavan muun yritystoiminnan vuotuisen yrittäjätulon on tullut olla yhteensä vähintään 15 000 euroa, josta maatalouden yrittäjätuloa on tullut olla vähintään 10 000 euroa. Uuden maaseudun kehittämissuunnitelman mukaan maatalouden yrittäjätulo vaatimus on tarkoitus säilyttää maatalouden rakennetuen myöntämisen ehtona.

Pykälän 2 momentin vaatimus tuen kohteena olevan maatalouden olennaisesta merkityksestä hakijan toimeentulolle on ollut päällekkäinen maatalouden yrittäjätulo vaatimuksen kanssa, koska käytännössä suurin osa maatalouden yrittäjätulo vaatimuksen saavuttavista hakijoista on päätoimisia maatalousyrittäjiä. Näin ollen maataloudesta saatavan tulo-osuuden olennaisen merkityksen todentamisesta on useimmiten aiheutunut tuen hakijoille ja hallinnolle lähinnä ylimääräistä työtä. Investointitukea hakeneiden joukossa ei ole ollut edellisellä ohjelmakaudella juurikaan tapauksia, joissa tukea ei olisi voitu myöntää maatalouden olennaista tuloa koskevan vaatimuksen vuoksi. Aloitustuen hakijoiden joukossa sen sijaan on ollut joitain tapauksia, joille ei ole voitu myöntää tukea tällä perusteella. Rakennetukijärjestelmän tavoitteiden kannalta olisi perusteltua mahdollistaa maataloustuotannon aloittaminen ja sen kilpailukyvyyn kehittäminen myös sellaisille maatalousyrittäjille, joiden tuotantotoiminta täyttää yrittäjätulo vaatimuksen, mutta jotka syystä tai toisesta saavat yli kolme neljäsosaa kaikista vuotuisista tuloistaan muusta kuin maataloudesta. Tällöin tukikelpoisuutta maatalouden rakennetukeen tarkasteltaisiin enemmän maataloustuotannon ja sen ylläpitämisen näkökulmasta kuin sitä harjoittavan maatalousyrittäjän tilanteen perusteella.

Edellä mainittujen syiden vuoksi tuen hakemiseen liittyvää hallinnollista taakkaa eh-

dotetaan vähennettäväksi luopumalla maatalouden tulon olennaisen merkityksen vaatimuksesta tuen myöntämisen ehtona. Samalla pykälän 4 momentin valtuutta muutettaisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella ei enää säädettäisi hakijan toimeentuloa koskevasta edellytyksestä.

Pykälän 3 momentti koskee sekä investointitukea että aloitustukea ja siinä säädetään muun muassa 1 ja 2 momentissa asetettujen edellytysten soveltamisesta tilanteissa, joissa hakija on yhteisö. Nuoren viljelijän aloitustuen osalta tukijärjestelmän toimeenpanossa on otettava tältä osin huomioon EU-lainsäädännön tarkentunut sääntely yhteisömuotoisen hakijan määräysvallasta aloitustuessa, josta säädetään komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 807/2014 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa. Pykälän 3 momenttiin sisältyvän ammattitaitovaatimuksen ja muiden maaseutuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan n alakohdassa tarkoitettujen nuoren viljelijän määritelmän osatekijöiden täyttämistä säädetään mainitun delegoidun asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa. Pykälän 3 momenttia täsmennettäisiin vastaamaan EU-lainsäädäntöä määräysvallan täyttymisen osalta.

9 §. Maatilan sijaintia ja hallintaa koskevat edellytykset. Pykälän 1 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan silloin, kun maatilaa hallitaan vuokrasopimuksen perusteella tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella, ja tukea haetaan rakentamisinvestointiin tai investointiin, jolla on olennaista merkitystä tuen kohteena olevan toiminnan jatkuvuuden kannalta, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu, vuokraoikeus on siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta ja sen voimassaolon tulee jatkua vähintään kymmenen vuotta. Tällä on pyritty varmistamaan sitä, että investointi tosiasiaassa kohdentuu hakijan harjoittamaan maatalouteen ja osaltaan sitä, että 20 §:ssä säädetty investoinnin pysyvyys tai yritystoiminnan jatkuvuus voidaan lähtökohtaisesti toteuttaa.

Se, milloin investoinnilla katsotaan olevan olennainen merkitys yritystoiminnan jatkuvuudelle, on aiheuttanut tulkintavaikeuksia ja

osin epäyhtenäistä käytäntöä tukijärjestelmän toimeenpanossa. Silloin, kun hakijan vuokraamalla pelloilla on ollut olennaista merkitystä yritystoiminnalle, ongelmaksi on voinut muodostua myös vuokranantajien haluttomuus vähintään kymmenen vuoden pituisten vuokrasopimusten solmimiseen. Joillain alueille näin pitkiä maatalousmaan vuokrasopimuksia ei ole juurikaan saatu solmittua. Vaatimuksen täyttäminen on koettu hankalaksi ja se on lisännyt tuen hakemiseen liittyvää työtä.

Edellä mainituista syistä pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että silloin, kun kyse on investoinnista, jolla on olennaista merkitystä tuen kohteena olevan yritystoiminnan jatkuvuuden kannalta, vuokrasopimukselle ei enää asetettaisi vaatimusta sen vähimmäispituudesta ja kirjaamisesta.

Rakentamisinvestointien osalta vuokraoikeuden voimassaolon tulisi edelleen jatkua vähintään kymmenen vuotta tuen hakemisesta. Tämä olisi perusteltua, koska keskeisten tuotantorakennusten hallinnalla on erityistä merkitystä yritystoiminnan kannattavuutta ja jatkuvuutta arvioitaessa.

10 §. Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva edellytys. Maatilan investointituessa tuen kohteena olevan toiminnan kannattavuutta arvioidaan hakijan harjoittaman maatalouden perusteella. Haettaessa tukea tilanpidon aloittamiseen, otetaan toiminnan kannattavuuden edellytyksiä arvioitaessa huomioon myös tuen kohteena olevalla maatilalla harjoitettava muu yritystoiminta.

Maatalouden rakennetuessa tuen kohteena oleva toiminta voi kuitenkin olla vain maataloutta. Maatilan muuta yritystoimintaa tuetaan maaseudun yritystukijärjestelmän kautta. Yritystuessa otetaan käyttöön uudella ohjelmakaudella uusi tukimuoto, muuhun kuin maatalouteen liittyvän yritystoiminnan aloittaminen, joka perustuu samaan maaseutuasetuksen artiklaan kuin nuoren viljelijän aloitustuki.

Aloitustuen hakijoiden muun yritystoiminnan kuin maatalouden huomioon ottaminen on voinut asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan, vaikka tuen kohteena olevilla maatioilla harjoitettava maatalous käytännössä vastaisi toisiaan. Tukea haettaessa hakijan muusta yritystoiminnasta kuin maataloudesta

edellytetyt selvitykset ovat osaltaan aiheuttaneet lisätyötä tuen hakijoille ja hallinnolle.

Edellä mainittujen syiden vuoksi tukijärjestelmää ehdotetaan yksinkertaistettavaksi siten, että tilanpidon aloittamisen yhteydessä tarkasteltaisiin ainoastaan tuen kohteena olevaa yritystoimintaa.

Lisäksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kun tuen hakijana on maatalousyrittäjien yhteenliittymä, edellytykset yritystoiminnan jatkuvaan kannattavuuteen tulisi olla vähintään puolella hakijayhteisön osakkaista tai jäsenistä. Lain 5 §:n mukaan maatalousyrittäjien yhteenliittymä on yksityisoikeudellinen yhteisö, jonka osakkaista tai jäsenistä enemmän kuin puolet on luonnollisia henkilöitä ja jonka tarkoituksena on edistää yhteistoimintaa osakkaiden tai jäsenten harjoittamassa maatalouden tuotantotoiminnassa. Voimassa olevan 1 momentin mukaan kyseistä edellytystä arvioitaessa tarkastellaan kaikkien hakijayhteisön jäsenten tai osakkaiden yritystoimintaa. Tällöin tukea haettaessa jokaiselta hakijayhteisön jäseneltä tai osakkaalta on vaadittu elinkeinosuunnitelma ja tutkittu erikseen jokaisen harjoittaman yritystoiminnan edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Myös maatalouden yrittäjätulovaatimuksen on tullut täytyä jokaisen osalta. Tämä on koettu byrokraattiseksi, minkä lisäksi asian selvittely on työllistänyt tuen hakijoita, neuvojia ja hallintoa erityisesti niissä tapauksissa, joissa hakijayhteisössä on paljon osakkaita tai jäseniä.

Yhteenliittymät voivat olla kokoonpanoltaan varsin erilaisia. Mukana voi olla pieniä tai monialaisia maatiloja, jotka eivät yksinään täyttäisi maatalouden yrittäjätulovaatimusta, mutta jotka osana yhteistoimintaa edistävää investointia voisivat tehostaa maataloustuotantoaan ja hyödyttää yhteishanketta osaamisellaan. Nykyään yksikin jäsen tai osakas, jonka maatalous ei täytä yrittäjätulovaatimusta, on estänyt tuen myöntämisen yhteenliittymän investointiin, vaikka toimenpide sinänsä saattaisi edistää hyvin maatalouden rakennekehitystä.

Ehdotetun muutoksen tavoitteena on mahdollistaa useampia yhteisinvestointeja ja koota myös pienempien tilojen resursseja niiden käytön tehostamiseksi. Tavoitteena on myös

tuen hakijoiden ja hallinnon työmäärän vähentäminen.

11 §. Liiketoimintasuunnitelma. Voimassa olevassa pykälässä käytetty ilmaisu elinkeinosuunnitelma muutettaisiin uuden ohjelma-kauden EU:n lainsäädännön mukaiseksi liiketoimintasuunnitelmaksi.

Maaseutuasetuksen 19 artiklan 4 kohdan mukaan nuoren viljelijän aloitustuen edellytyksenä on liiketoimintasuunnitelman esittäminen. Saman kohdan mukaan liiketoimintasuunnitelman toteuttaminen on aloitettava yhdeksän kuukauden kuluessa aloitustuen myöntämispäätöksen päivämäärästä ja siinä on määrättävä, että nuori viljelijä noudattaa asetuksen (EU) N:o 1307/2013 9 artiklaa aktiiviviljelijöiden osalta 18 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamispäivästä. Mainitun artiklan 5 kohdan mukaan liiketoimintasuunnitelman moitteeton toteuttaminen on tuen viimeisen erän maksamisen edellytyksenä. Aktiiviviljelijän käsitettä tarkennetaan komission delegoidussa asetuksessa (EU) N:o 639/2014 ja sitä on eräiltä osin mahdollista täsmentää kansallisesti. Mahdollisista täsmennyksistä säädettäisiin suoria tukia koskeissa kansallisissa säännöksissä. Yhtenäisyyden vuoksi tavoitteena on, että nuoren viljelijän aloitustuessa noudatettaisiin vastaavaa aktiiviviljelijän määritelmää kuin suorissa tuissa.

EU-lainsäädännön mukaan liiketoimintasuunnitelman esittäminen ei ole investointituen myöntämisen edellytyksenä. Koska liiketoimintasuunnitelmaa vastaavasta elinkeinosuunnitelmasta on saatu suurin osa tuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa tarvittavista tiedoista ja se on mahdollistanut hakemusten vertailun mahdollisessa valintamenetelyssä, suunnitelma on kuitenkin edellytetty myös investointituessa. Uuden ohjelma-kauden EU-lainsäädännön perusteella valintamenetelyä tulee soveltaa kaikkiin rakennetukihakemuksiin, joten yhdenmukaisen ja vertailukelpoisen tiedon merkitys tuen hakijoiden yritystoiminnasta korostuu entisestään. Tämän vuoksi ehdotetaan, että liiketoimintasuunnitelma voitaisiin edelleen edellyttää myös investointituen hakijalta. Tukijärjestelmän keventämiseksi kuitenkin ehdotetaan, että liiketoimintasuunnitelman esittä-

mistä ei edellytettäisi kaikissa investoinneissa.

Niistä investoinneista, joissa liiketoimintasuunnitelmaa edellytettäisiin, säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella pykälän 3 momenttiin ehdotetun valtuuden nojalla. Tarkoituksena on, että liiketoimintasuunnitelmaa edellytettäisiin suurimmissa investoinneissa, kuten kotieläintalouden tai kasvihuonetuotannon uudisrakentamista tai laajentamista koskevista rakentamisinvestoinneista. Sen sijaan pienemmissä, kuten ympäristön suoje-
luu, tuotantoeläinten hyvinvointia ja tuotantohygieniaa edistävässä investoinneissa, liiketoimintasuunnitelman esittäminen ei enää olisi pakollista. Tämänkaltaisissa investoinneissa riittäisi, että liiketoimintasuunnitelman sijaan tuen hakija esittää 29 §:ssä tarkoitetun vapaamuotoisemman suunnitelman investointihankkeesta.

Komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 807/2014 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan nuoren viljelijän aloitustuessa edellytettävässä liiketoimintasuunnitelmassa on kuvattava vähintään tilan lähtötilanne, tilan toimintojen kehittämisen välietapit ja tavoitteet sekä yksityiskohtaiset tiedot tilan toimintojen kehittämiseksi tarvittavista toiminnoista, kuten investoinneista, koulutuksesta tai neuvonnasta, mukaan lukien ympäristön kestävyteen ja resurssitehokkuuteen liittyvät toimet. Mainitut vähimmäisedellytykset sisältyvät voimassa olevassa 2 momentissa edellytettyihin tietoihin, minkä vuoksi liiketoimintasuunnitelmassa esitettävistä tiedoista ehdotetaan säädettäväksi sisällöllisesti nykytilaa vastaavasti. Pykälän 2 momentti koskisi sekä aloitustukea että niitä investointitukia, joissa liiketoimintasuunnitelmaa edellytetään. Liiketoimintasuunnitelman seuranta varten tarvittavien tietojen toimittamisesta säädettäisiin 40 §:ssä.

Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan elinkeinosuunnitelman tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella ja Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset suunnitelman esitystavasta ja sen laatimisessa käytettävistä lomakkeista. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset paitsi liiketoimintasuunnitelman esitystavasta ja lomakkeista myös suunnitelman sisällöstä.

Tämä olisi perusteltua, koska käytännössä lainkohtaa tarkempi suunnitelman sisällön määrittely asetuksella on muodostunut varsin teknisluonteiseksi sääntelyksi, joka vastaa lähinnä hakemuslomakkeilla esitettävien tietojen luettelointia. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on osaltaan karsia rakennetukijärjestelmästä valtioneuvoston asetuksella annettavia säännöksiä.

12 §. *Maatilan tuotanto-olosuhteet.* Pykälän 1 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

13 §. *Tuettavaa toimenpidettä koskevat edellytykset.* Maaseutuasetuksen 60 artiklan 2 kohdan mukaan maaseuturahastosta rahoitettavat menot ovat tukikelpoisia vain, jos ne ovat aiheutuneet tukitoimista, joista ohjelman hallintoviranomainen on tehnyt päätöksen tai jotka ovat sen vastuulla. Saman artiklan mukaan maatalouden osalta, investointien yleiskuluja lukuun ottamatta, tukikelpoisia ovat kuitenkin vain menot, jotka ovat aiheutuneet sen jälkeen, kun hakemus on toimitettu toimivaltaiselle viranomaiselle. Jäsenvaltio voi kuitenkin määrittää ohjelmassaan, että tukikelpoisia ovat vain menot, jotka ovat aiheutuneet sen jälkeen, kun tukihakemus on hyväksytty. Myös maatalouden valtiontukisäännöt edellyttävät tukihakemuksen jättämistä ennen rakennetuella tuettavan toiminnan aloittamista. Sääntelyn taustana on se, että jo aloitettuihin toimenpiteisiin takautuvasti myönnettävällä tuella ei katsota olevan niin sanottua kannustavaa vaikutusta. Toisin sanoen tuen ei katsota edistävän maatalouden rakennekehitystä, vaan olevan yrityksen taloudellisen aseman parantamiseen tarkoitettua toimintatukea, jos se kohdistuu jälkikäteen toimenpiteeseen, joka toteutettaisiin joko tapauksessa ilman tukeakin.

Edellistä ohjelmakautta koskevan EU-lainsäädännön mukaan nuoren viljelijän aloitustukea voitiin myöntää, vaikka tilanpito oli aloitettu ennen tuen hakemista, kunhan tukipäätös tehtiin 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Uudella ohjelmakaudella ennen tukihakemuksen jättämistä syntyneiden kustannusten kattaminen maaseuturahaston varoista ei ole enää mahdollista aloitustuessa. Tämän vuoksi pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi uutta EU-lainsäädäntöä vastaavaksi nuoren viljelijän aloitus-

tukea koskien. Investointituen osalta säännös vastaisi nykytilaa ja uutta ohjelmaa.

14 §. Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset. Pykälän 2 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

Pykälän 4 momentissa säädetään tuen vähimmäismäärästä. Säännöksen tarkoituksena on rajata rakennetuen ulkopuolelle sellaiset toimet, joihin myönnettävä tuki on pienempi kuin tuen toimeenpanosta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ja jonka vaikutukset hakijan yritystoimintaan ja maatalouden rakennekehitykseen ovat kokonaisuuteen nähden vähäisiä. Voimassa olevan 4 momentin mukaan tukea ei myönnetä rakentamisinvestointiin, jos tuen määrä hakemuksen perusteella olisi enintään 5 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä on 2 000 euroa. Tuen vähimmäismäärää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se olisi tuotantorakennuksen uudisrakentamisessa, laajentamisessa ja peruskorjauksessa 7 000 euroa ja muissa toimenpiteissä 3 000 euroa. Osaltaan tarkoituksena on ottaa huomioon yleinen kustannustason nousu, mutta muutos olisi perusteltu myös elinkeinon kehittämisen ja maatalouden rakennekehityksen edistämiseen käytettävissä olevien varojen käytön vaikuttavuuden näkökulmasta. Yleensä suuremmat investoinnit tehdään pidemmällä tähtäimellä ja ne toteuttavat rakennetukijärjestelmän tavoitteita paremmin kuin pienet investoinnit. Kustannusten noustessa tuen saajien mahdollisuudet toteuttaa suurempia investointeja ilman tukea pienenevät. Rakennetukijärjestelmän tavoitteiden saavuttamiseksi tuki tulisi tällöin kohdentaa suurempiin investointeihin. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on myös se, että uudella ohjelmakaudella tuen määrä olisi aina suurempi kuin siitä aiheutuva hallinnollinen kustannus.

17 §. Korkotuen myöntämisen edellytykset. Pykälän voimassa olevan 1 momentin 1 kohdan mukaan korkotukea voidaan myöntää sellaista luottoa varten, jonka laina-aika on enintään 30 vuotta. Käytännössä uusien korkotukilainojen keskimääräinen laina-aika on ollut alle 14 vuotta ja korkotuen laskennallinen kesto-aika keskimäärin noin 10 vuotta silloin, kun korkotuen määrä hyväksyttävistä kustannuksista on 15 prosenttia. Laina-

aikoihin on mahdollista saada pidennystä, minkä vuoksi kokonaislaina-aika on voinut olla pidempi kuin myöntöhetkellä. Lainaaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi 25 vuoteen, koska nykyinen enimmäislaina-aika ei ole osoittautunut tarpeelliseksi, mutta pitkät lainaajat vaativat seurantaa ja siten lisäävät korkotuesta aiheutuvaa hallinnollista kustannusta.

21 §. Kirjanpitovelvollisuus. Pykälän 3 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi ja Euroopan yhteisöjen komissio Euroopan komissioksi.

24 §. Korkotukilainan nostaminen. Pykälän voimassa olevan 2 momentin mukaan silloin, kun korkotukea on myönnetty tilanpidon aloittamiseen 8 §:n 3 momentissa tarkoitetun sitoumuksen perusteella, korkotukilainan viimeinen erä on nostettava viiden kuukauden kuluessa sitoumuksen täyttämiseen säädetyn määräajan päättymisestä. EU-lainsäädännön mukaan määräaika tässä tarkoitetun ammattitaitovaatimuksen täyttämiseksi on 36 kuukautta tuen myöntämisestä. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että aloitustuen korkotukilainan nostetaan kahdessa erässä, jos aloitustuen hakija ei täytä ammattitaitovaatimusta tukea myönnettäessä. Koska nuori viljelijä tarvitsee lainarahoitusta sukupolvenvaihdoksen kohteena olevaa maatilaa ostettaessa, eikä lainaerien suuruutta ole määrätty, on tämä käytännössä johtanut siihen, että usein pääosa korkotukilainasta nostetaan ensimmäisessä erässä ja toisessa erässä nostettavaksi jätetään hyvin pieni lainamäärä pelkästään sen vuoksi, että säädettyä edellytystä on voitu noudattaa. Tämä on aiheuttanut tuen saajille, rahoittajille ja hallinnolle lisätyötä. Edellytys lainan viimeisen erän nostamisesta vasta ammattitaitoa koskevan sitoumuksen täyttämisestä on jatkossa myös tarpeeton, koska kyseinen edellytys on sisällytettävä liiketoimintasuunnitelmaan, jonka moitteeton noudattaminen on aloitustuen viimeisen erän maksamisen edellytyksenä. Jos tuen myöntämisen edellytyksenä olevaa sitoumusta ei täytetä ja tukea on jo maksettu, tuen myöntäneen viranomaisen olisi harkittava, täyttyvätkö edellytykset tuen takaisinperintään.

Edellä mainittujen syiden vuoksi pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että edellytys korkotukilainan viimeisen erän

nostamisesta viiden kuukauden kuluessa nuoren viljelijän ammattitaitovaatimusta koskevan sitoumuksen täyttämistä poistettaisiin. Tavoitteena on osaltaan yksinkertaistaa tukijärjestelmää ja vähentää tuen saajan ja hallinnon työmäärää.

Ehdotetun muutoksen jälkeen aloitustuen korkotukilainaa ei enää olisi tarvetta jakaa kahteen erään, vaan koko lainan voisi nostaa yhdessä erässä samoin edellytyksin kuin lainan ensimmäisen erän.

29 §. Tukihakemus. Tuen hakumenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukea haettaisiin pääsääntöisesti sähköisesti. Tämä vastaisi kehittämistukilain mukaisissa tuissa jatkossa noudatettavaa hakumenettelyä. Hakijoiden näkökulmasta mahdollisuus sähköiseen hakemiseen näkyy hallinnon yksinkertaistumisena ja sujuvoitumisena. Hallinnon näkökulmasta sähköinen asiointi tuo pidemmällä tähtäimellä säästöjä henkilöstökuluissa.

Sähköinen hakemus tehtäisiin verkkopalvelussa, joka on osa kehittämistukilain 50 §:ssä tarkoitettua hanke-, rakenne-, ja yritystukiä uutta tietojärjestelmää. Hakijan tunnistamiseen sovellettaisiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia (617/2009).

Kaikilla hakijoilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta sähköisen hakemuksen jättämiseen, minkä vuoksi tukihakemus olisi edelleen mahdollista tehdä myös paperilomakkeella. Lomakkeella tehtävä hakemus ja sille asetettavat edellytykset olisivat yhdenmukaiset sähköisen hakemuksen kanssa.

Hakemukseen olisi liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat. Nykytilaa vastaavasti selvityksellä tarkoitetaan rakennetuen myöntämisen edellytyksiä koskevia selvityksiä ja niiden tueksi esitettäviä asiakirjoja. Suunnitelmalla puolestaan tarkoitetaan rakentamista tai muuta investointia koskevaa suunnitelmaa ja liiketoimintasuunnitelmaa. Samoin nykytilaa vastaavasti Maaseutuvirasto antaisi pykälän 4 momentin valtuuden nojalla tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta. Sähköiseen hakuun siirtymisen myötä Maaseutuvirasto voisi jatkossa antaa

tarkemmat määräykset myös sähköisen hakemisen menettelyistä.

Hakemusten sähköinen käsittely ulotettaisiin kaikkiin tuen hallinnonin vaiheisiin. Kaikki hakemukset, myös paperilomakkeella tehdyt, tallennettaisiin ELY-keskuksissa sähköiseen tietojärjestelmään ja käsiteltäisiin sähköisesti. Sähköinen asianhallinta on tarkoitus ulottaa myös asiakirjojen arkistointiin. Sähköisten ja paperisten asiakirjojen arkistoinnissa ja hävittämisessä noudatettaisiin yleisiä viranomaisen asiakirjojen arkistoinnista annettuja säännöksiä, kuten sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003) ja arkistolakia (831/1994).

Pääsääntöisesti myöskään paperilomakkeella tehtyjä hakemuksia liitteineen ei arkistoitaisi paperisina, vaan ne skannattaisiin tietojärjestelmään ja arkistoitaisiin sähköisenä. Kaikkia asiakirjoja ei kuitenkaan ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista käsitellä sähköisinä, joten asiakirjoja olisi edelleen mahdollista käsitellä paperisina. Esimerkiksi rakennuspiirustusten tarkastelu pienennettynä näytön kokoon voi häivyttää yksityiskohdat tai suurennettuna ei välttämättä anna kuvaa kokonaisuudesta. Tämän vuoksi asiakirjat voitaisiin arkistoida myös paperiversioina, jos se on perusteltua.

30 §. Tuen hakeminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta asettaa tuen hakemiselle hakuajkoja tai tarkastella hakemuksia tukijakoittain. Hakuajat ovat olleet käytössä maatilain investointituessa jo aiemmalla ohjelmakaudella. Nuoren viljelijän aloitustukea sen sijaan on voinut hakea jatkuvasti.

Uudella ohjelmakaudella kaikille rakennetuille on asetettava valintakriteerit ja jäsenvaltion on varmistettava, että tuettavat toimet valitaan valintaperusteiden mukaisesti noudattaen avointa ja asianmukaisesti dokumentoitua menettelyä. Tästä säädetään maaseutuasetuksen 49 artiklassa.

Komissio on edellisellä ohjelmakaudella kiinnittänyt huomiota hakemusten priorisointiin jäsenvaltioissa ja todennut, ettei jatkossa voida hyväksyä hankkeiden rahoittamista saapumisjärjestyksessä kiinnittämällä huomiota vain tukikelpoisuuden täyttymiseen. Jotta priorisointia hankkeiden välillä voitaisiin suorittaa, on hakemuksia verrattava kes-

kenään. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ilman, että tiedetään, mitä hakemuksia verrataan. Tämän vuoksi tuen hakeminen tai käsittely olisi jaksotettava siten, että tuelle asetetaan hakuajat tai siten, että tukea voi hakea jatkuvasti, mutta tiettyä ajanjaksona vireille tulleita hakemuksia verrataan keskenään. Hakuajakoja voisi olla useita vuodessa ja niistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella pykälän 5 momentin valtuuden nojalla. Hakemusten vertailua varten asetettavat tukijaksot taas olisivat lähinnä hallinnollista menettelyä, joka ei välttämättä vaikuttaisi tuen hakumenettelyyn hakijan näkökulmasta. Käytännössä kumpikin menettely edellyttää, että saapuneita hakemuksia varten osoitetaan rahoitustiimi, jonka rajoissa tukiehdot täyttävät hakemukset rahoitetaan valintaperusteiden mukaisessa etusijajärjestyksessä.

Valintaperusteet vahvistaa ennen haun alkamista ohjelman hallintoviranomaisena toimiva maa- ja metsätalousministeriö ohjelman seurantakomiteaa kuultuaan. Tarkoitus on, että valintaperusteet asetetaan koko ohjelmakaudeksi, ei kutakin hakua varten erikseen.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös toimivaltaisesta ELY-keskuksesta. Nykytilaa vastaavasti toimivaltainen olisi se ELY-keskus, jonka toimialueella maatilaa talouskeskus sijaitsee tai, jos talouskeskus sijaitsee useamman kuin yhden ELY-keskuksen toimialueella, se ELY-keskus, jonka toimialueella pääosa maatalan tuotantorakennuksista sijaitsee. Toimivaltasäännös olisi kuitenkin toissijainen suhteessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 5 §:ään, jonka nojalla olisi mahdollista säätää ELY-keskusten toimivallasta toisinkin. Tämä mahdollistaisi tarvittaessa tukihakemusten keskittämisen joihinkin ELY-keskuksiin ja toisaalta ELY-keskusten erikoistumisen tiettyihin tehtäviin.

Hakemuksen toimittamiseen viranomaiselle, asian vireilletuloon ja asiakirjan täydentämiseen sovellettaisiin hallintolakia (434/2003) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia.

Pykälän 2 momentin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta vastaa voimassa olevaa lakia. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi

valtuudesta, jonka nojalla Maaseutuvirasto antaisi tarkempia määräyksiä hakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä paperilomakkeella tehtyjen hakemusten siirtämisestä sähköiseen järjestelmään.

32 §. Tuen myöntämisen keskeyttäminen. Pykälän 1 momentissa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

33 §. Tukipäätös. Pykälän 1 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin ja Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

Lisäksi pykälän 4 momentti kumottaisiin, koska kuten edellä 13 §:n kohdalla todetaan, uuden ohjelmakauden EU-lainsäädännön mukaan ennen tukihakemuksen jättämistä syntyneet kustannukset eivät ole tukikelpoisia aloitustuessa.

35 §. Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen. Pykälän 1 momentin mukaan avustusmuotoinen aloitustuki maksetaan ilman erillistä hakemusta ja enintään kahtena vuotuisena eränä. Maaseutuasetuksen 19 artiklan 5 kohdan mukaan aloitustuki tulee maksaa vähintään kahdessa erässä, minkä vuoksi 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että avustusmuotoinen aloitustuki maksetaan kahdessa erässä. Maksaminen myös useammassa kuin kahdessa erässä olisi mahdollista, mutta tähän ei ole ilmennyt tarvetta ja jokaisesta maksuprosessista aiheutuu hallinnollisia kustannuksia, joten useampia maksueriä ei pidetä tarkoituksenmukaisena.

Pykälän 2 momentin mukaan silloin, kun aloitustuki on myönnetty 8 §:n 3 momentissa tarkoitetun ammattitaitoa koskevan sitoumuksen perusteella, avustuksen toisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen ammattitaitovaatimuksen täyttämiseksi suoritetuista toimenpiteistä. Kuten edellä 24 §:n kohdalla on selostettu, kyseinen edellytys sisältyy jo liiketoimintasuunnitelmaan, jonka moitteeton noudattaminen on aloitustuen viimeisen erän maksamisen edellytys. Tämän vuoksi edellytys erillisen selvityksen esittämisestä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos 2 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta.

36 §. *Avustusmuotoisen investointituen maksaminen.* Samoin kuin ehdotetun 29 §:n mukaan tukea haettaessa, myös investointituen avustuksen maksua haettaisiin jatkossa pääsääntöisesti sähköisesti. Sähköinen maksuhakemus tehtäisiin samassa verkkopalvelussa kuin tukihakemus ja sen käsittelyyn sovellettaisiin vastaavia menettelyjä. Tarvittaessa maksuhakemus olisi mahdollista tehdä myös paperilomakkeella.

Kuten aiemminkin, maksuhakemukseen olisi liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät selvitykset ja asiakirjat. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Pykälän nykyisessä 2 ja 3 momentissa erillisinä mainitut selvitykset sisältyvät ehdotettuun 2 momenttiin.

Nykytilaa vastaavasti Maaseutuvirasto antaisi pykälän 6 momentin valtuuden nojalla tarkemmat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista ja asiakirjoista. Sähköiseen hakuun siirtymisen myötä Maaseutuvirasto voisi jatkossa antaa tarkempia määräyksiä myös sähköisen hakemisen menettelyistä.

Käytännössä investointituen avustuksen maksua koskevat menettelyt vastaisivat soveltuvin osin kehittämistukilaisissa säädetyistä menettelyistä.

36 a §. *Lisäavustuksen maksaminen eräissä tapauksissa.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska aiempaa ohjelmakautta koskevaan komission niin sanottuun 141-päätökseen perustunut avustuksen maksaminen lisäavustuksena ei ole mahdollista uudella rahoituskautella.

38 §. *Nostolupa.* Samoin kuin ehdotetun 29 ja 36 §:n mukaan tukea ja sen maksua, myös lainan nostolupaa haettaisiin jatkossa pääsääntöisesti sähköisesti.

Tuen saajan ja hallinnon työn vähentämiseksi, vastaavasti kuin 35 §:n 2 momentista ja 36 §:n 2 momentista, pykälän 2 ja 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi edellytys käytännössä tarpeettomiksi osoittautuneiden selvitysten toimittamisesta.

40 §. *Tietojen antaminen seurantaan varten.* Pykälässä säädettäisiin tuen saajan velvollisuudesta pyynnöstä toimittaa liiketoimintasuunnitelman toteutumista ja tuettavan toimenpiteen seurantaan ja vaikuttavuuden arviointia koskevat selvitykset ELY-keskukselle.

Tarkoitus on mahdollistaa EU-lainsäädännössä jäsenvaltiolle asetettujen vaatimusten hoitaminen tukien seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin liittyen. Tietoja tarvitaan myös varojen käytön ja toimeenpanon suunnittelua ja kehittämistä varten. Liiketoimintasuunnitelmaa koskevia tietoja tarvitaan, koska maaseutuasetuksen 19 artiklan mukaan suunnitelman toteutuminen on aloitustuen maksamisen edellytyksenä.

Liiketoimintasuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurattaisiin myös investointituen osalta, jos liiketoimintasuunnitelman esittäminen on säädetty tuen myöntämisen edellytykseksi 11 §:n 3 momenttiin ehdotetun valtuuden nojalla. Liiketoimintasuunnitelmaa koskevista tarkastuksista aloitustuen yhteydessä säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 57 artiklassa.

Lisäksi 2 momentin valtuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten sisällöstä ja esitystavasta sekä niiden toimittamisesta ELY-keskuksille. Voimassa olevan valtuuden mukaan elinkeinosuunnitelmaa koskevien selvitysten sisällöstä on tullut säätää valtioneuvoston asetuksella, mikä käytännössä on havaittu tarpeettomaksi asian teknisluonteisuuden vuoksi. Seurantaan ja arviointia varten tarvittavien tietojen sisältö puolestaan määräytyy EU-lainsäädännön perusteella. Valtuuteen ehdotetun muutoksen tavoitteena on osaltaan karsia rakennetukijärjestelmässä valtioneuvoston asetuksella annettavia säännöksiä.

42 §. *Seurannan tietojärjestelmä.* Lain mukaisten tukien seurannassa käytettävään tietojärjestelmään ehdotetaan sovellettavaksi, mitä kehittämistukilain 50 §:n 1, 3 ja 4 momentissa asiasta säädetään. Mainitun lain 50 §:n 2 momentissa säädetään tietojärjestelmään sisältyvien tietojen säilyttämisestä hanke- ja yritystukien osalta. Toisin kuin maatalouden rakennetuissa, kyseisissä tuissa ei kuitenkaan myönnetä korkotukea ja valtiontakausta, jotka poikkeavat luonteeltaan avustuksesta. Tämän vuoksi rakennetukea koskevien tietojen säilyttämisestä tietojärjestelmässä säädettäisiin 43 §:ssä nykytilaa vastaavasti.

Tarkoitus on, että uudella ohjelmakaudella rakennetukien sekä hanke- ja yritystukien hallinnoinnissa ja seurannassa käytettäisiin samaa uutta tietojärjestelmää, jota valmistellaan Maaseutuvirastossa. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että näiden tukien osalta myös tietojärjestelmää koskeva sääntely olisi yhtenäistä. Viittaamalla tältä osin kehittämistukilakiin vältettäisiin asian kaksinkertainen sääntely.

43 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälässä Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi ja Euroopan yhteisöjen komissio Euroopan komissioksi.

45 §. Tarkastuksen suorittaminen. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että valvontatyypisten tarkastusten sääntelyssä on syytä viitata hallintolain 39 §:ään tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä. Pykälän 3 momenttiin otettaisiin edellä tarkoitettu viittaus.

46 §. Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä. Pykälän 1 momentin 7 kohdassa Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

47 §. Takaisinperittävälle määrälle suoritettava korko. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 7 artiklan 2 kohdan mukaan takaisinperittävälle määrälle suoritettava korko lasketaan tuen saajalle perintämääräyksessä ilmoitetun maksumääräajan, joka voi olla enintään 60 päivää, ja palautus- tai vähennyspäivän väliselle ajalle. Korkotaso on laskettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti, eikä se saa olla alempi kuin kansallisten säännösten mukaisesti maksujen takaisinperinnässä sovellettava korkotaso.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi takaisinperittävälle määrälle maksettavan koron laskutavan osalta siten, että se vastaisi EU-lainsäädäntöä myös kansallisesti rahoitettavissa tuissa ja olisi samalla yhdenmukainen maatalouden viljelijä- ja markkinajärjestelytukiin ehdotetun käytännön kanssa. Tämä yksinkertaistaisi kansallista täytäntöönpanoa ja siten vähentäisi hallinnollista työtä tukien takaisinperinnässä.

Takaisinperittävälle määrälle maksettavaa korkoa koskeva ehdotus olisi tuen saajan edun mukainen, koska korkoa peritään vasta sen jälkeen, kun 60 päivää on kulunut ta-

kaisinperintäpäätöksen tekemisestä. Aiemmin korkoa on kansallisesti rahoitetuissa tuissa peritty tuen maksupäivästä takaisinperittävän määrän takaisinmaksuun saakka. Jatkossa korkoa perittäisiin vain siinä tapauksessa, että takaisinperittävää määrää ei ole maksettu 60 päivän aikana. Näissä tapauksissa korko olisi yleisesti käytetty korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen vuotuinen viivästyskorko.

48 §. Viivästyskorko. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotetun 47 §:n muutoksen vuoksi laissa ei enää ole tarvetta erikseen säätää takaisinperittävälle määrälle suoritettavasta viivästyskorosta silloin, kun takaisinperittävää määrää ei makseta eräpäivänä.

49 §. Takaisinperinnän kohtuullistaminen. Pykälässä Euroopan yhteisö muutettaisiin Euroopan unioniksi.

50 §. Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämistä koskeva päätös. Ehdotetun 47 §:n muutoksen vuoksi pykälän 1 momenttia muutettaisiin poistamalla viittaus 47 §:ssä tarkoitettuun korkoon. Viittaus tässä yhteydessä olisi tarpeeton, koska jatkossa takaisinperittävälle määrälle suoritettaisiin ainoastaan viivästyskorkoa suoraan 47 §:n nojalla.

61 §. Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Tuen hallinnointiin osallistuvien viranomaisten oikeuteen saada ja luovuttaa tukea koskevia tietoja sovellettaisiin, mitä kehittämistukilain 64 §:ssä asiasta säädetään. Tuen hallinnointiin osallistuvat viranomaiset ja monet tuen hallinnointiin liittyvät menettelyt sekä tietojärjestelmä vastaavat kehittämistukilain mukaista tukijärjestelmää, joten myös tietojensaantioikeuden ja tietojen luovuttamista koskevan sääntelyn yhdenmukaisuus suhteessa kehittämistukilakiin olisi perusteltua. Näin myös vältettäisiin asian kaksinkertainen sääntely.

62 §. Asiakirjan allekirjoittaminen. Voimassa oleva säännös päätöksen tiedoksiannosta on viranomaisille suunnattu ja luonteeltaan informatiivinen. Hallintopäätöksen tiedoksiannosta säädetään hallintolain 59 §:ssä ja sähköisestä asioinnista viranomaisessa annetun lain 18 ja 19 §:ssä, jotka ovat viranomaistoimintaa sääteleviä yleissäännöksiä. Tämän vuoksi erityislaissa ei ole tarpeen säätää asiasta. Päätöksen tiedoksiannon sijasta pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta

asiakirjojen koneelliseen allekirjoittamiseen. Sähköisen asioinnin käyttöön oton myötä tietojärjestelmästä on jatkossa tarkoitus tuottaa myös koneellisesti allekirjoitettuja asiakirjoja. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 20 §:n mukaan hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen.

63 §. Päätöksen maksullisuus. Pykälästä poistettaisiin viittaus lailla 29/2014 laista kumottuun 57 §:ään.

65 §. Tekninen apu. Pykälään tehtäisiin tekninen muutos korvaamalla viittaus kehittämistukilalla kumottuun lakiin viittauksella kehittämistukilain vastaavaan lainkohtaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Pääosa lain valtuuksista säilyisi nykyisinä. Kyseisten säännösten suhde perustuslain 80 §:n 1 momenttiin on arvioitu vuonna 2007 annetun hallituksen esityksen (HE 113/2007 vp) käsittelyssä. Sisällöllisiä muutoksia ehdotetaan 8 §:n 4 momentin, 11 §:n 3 momentin, 29 §:n 4 momentin, 30 §:n 2 momentin, 36 §:n 6 momentin ja 40 §:n 2 momentin valtuuksiin. Lisäksi eräisiin valtuuksia sisältäviin momentteihin tehtäisiin teknisluonteisia täsmennyksiä.

Lain 8 §:n 4 momentista poistettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella hakijan toimeentuloa koskevista edellytyksistä. Valtuus olisi jatkossa tarpeeton, koska 8 §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi edellytys tuettavasta yritystoiminnasta saatavien tulojen olennaisesta merkityksestä hakijan toimeentulon kannalta.

Lain 11 §:n 3 momentin ja 40 §:n 2 momentin valtuuksia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa lakia tarkemmat säännökset liiketoimintasuunnitelman sisällöstä ja sen toteuttamista koskevien selvitysten sisällöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksen sijaan Maaseutuviraston määräyksellä. Käytännössä mainittuja pykäläiä tarkempi sääntely suunnitelman ja sitä koskevien selvitysten sisällöstä on muodostunut luonteeltaan tekniseksi, jossa lähinnä luetellaan hakijalta asiakirjassa edellytetyt tiedot vastaavalla taval-

la kuin esimerkiksi tukihakemusta ja siihen liitettäviä asiakirjoja koskevilla määräyksillä ja ohjeilla. Näin ollen sisältönsä puolesta mainitut seikat sopisivat parhaiten tukijärjestelmän toimeenpanoa ohjaavan viranomaisen määräyksellä annettavaksi. Osaltaan tarkoituksena on karsia rakennetukijärjestelmästä valtioneuvoston asetuksella annettavia säädöksiä.

EU-lainsäädännön mukaan liiketoimintasuunnitelman esittäminen on nuoren viljelijän aloitustuen myöntämisen edellytys. Voimassa olevan lain mukaan vastaavan suunnitelman esittämistä on edellytetty kansallisesti myös investointituessa. Edellä 11 §:n kohdalla esitetyistä syistä suunnitelman esittämistä edellytettäisiin vain tietyissä investoinneissa, joista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lain 29, 30 ja 36 §:n valtuuksien muutokset aiheutuvat sähköiseen asianhallintaan siirtymisestä. Tarkoitus on täsmentää Maaseutuviraston toimivaltaa antaa tarkempia määräyksiä sähköisten hakemusten käsittelyyn liittyen. Tuen ja sen maksun hakemista koskevilla valtuuksissa on soveltuvin osin pyritty yhdenmukaisuuteen kehittämistukilain vastaavien valtuuksien kanssa.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa. Lain nojalla on tarkoitus antaa uusia valtioneuvoston ja ministeriön asetuksia sekä Maaseutuviraston määräyksiä. Lisäksi lain muutokset vaikuttavat Maaseutuvirastossa toteutettavaan uuteen tukien hallinnoinnin tietojärjestelmään sekä toimeenpanossa tarvittaviin lomakkeisiin ja ohjeisiin. Koska edellisen ohjelmakauden sääntöjen mukaista tukea voidaan myöntää vain vuoden 2014 loppuun asti, uudistettavan rakennetukijärjestelmän mukaisia tukia olisi tarpeen pystyä hakemaan ja myöntämään mahdollisimman pian edellisen tukijärjestelmän päättymisen jälkeen.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Muutettavaksi ehdotetun lain säännösten suhde perustuslakiin on arvioitu vuonna 2007

annetun hallituksen esityksen (HE 113/2007 vp) käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunnassa (PeVL 16/2007 vp). Lain aiempien muutosten suhde perustuslakiin on arvioitu kyseisten muutosten valmistelussa. Siltä osin kuin lakiehdotus sisältää viittauksia kehittämistukilakiin, kyseisen lain säännösten suhde perustuslakiin on arvioitu vuonna 2013 annetun hallituksen esityksen (HE 142/2013 vp) valmistelun yhteydessä.

Lain säännökset toisaalta täydentävät EU-lainsäädäntöä ja toisaalta ovat välttämättömiä maaseuturahaston varojen käytön mahdollistamiseksi jäsenvaltiossa. Laki sisältää myös perussäännökset, joilla ohjataan tuen kohdentumista tukijärjestelmän vaikuttavuuden kannalta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Laissa ei säädetä tuen hakijalle oikeutta tukeen aina, kun tuen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Tuen myöntäminen on mahdollista vain, jos tuen myöntävälle viranomaiselle on osoitettu siihen tarvittavat varat.

Perustuslain 6 §:n 2 momentin perusteella ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan iän tai muun pykälässä mainitun tai niihin rinnastuvan syyn perusteella. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on kuitenkin vakiintuneesti todettu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntahäilyksen vaatimaan sääntelyyn. Tällöin erottelut tulee voida perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla (esim. PeVL 18/2006 vp, PeVL 46/2006 vp, PeVL 35/2010 vp, PeVL 2/2011 vp ja PeVL 11/2012 vp). Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentissa edellytettäisiin edelleen tuen saajana olevan luonnollisen henkilön täysi-ikäisyyttä. Tämä on perusteltua paitsi yritystoimintaan liittyvien taloudellisten vastuiden ja riskien vuoksi myös siksi, että jo tuen vastaanottaminen tuo mukanaan velvoitteita, joiden asettaminen alaikäiselle ei ole tarkoituksenmukaista. Edellä 8 §:n kohdalla esitettyjen syiden vuoksi tuen saajalle ei enää asetettaisi yläikärajaa investointituessa. Nuoren viljelijän aloitustuen yläikäraja puolestaan perustuu EU-lainsäädäntöön. Tuen kohdentamisessa on otettava huomioon EU-lainsäädännöstä tulevat ehdot esimerkiksi toimien valinnasta, mutta niissä rajoissa hakijoita

kohdellaan perustuslain 6 §:n edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti.

Arvioitaessa lakia perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimusten kannalta, säännösten soveltamisessa on otettava huomioon tukijärjestelmää koskeva EU:n varsin runsas ja yksityiskohtainen lainsäädäntö sekä komission päätöksellä hyväksyttävä ohjelma. Tämä vaikuttaa myös arvioitaessa lakia alemman asteisten säännösten antovaltuuksien käyttämistä. Useimmissa valtuuksissa on kyse säännöksistä, joilla toteutetaan EU-lainsäädännössä jäsenvaltiolle asetettuja vaatimuksia (esim. PeVL 25/2005 vp, PeVL 37/2005 vp ja PeVL 34/2012 vp). Lakia säädettäessä perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen valtuuteen, joka valiokunnasta vaikutti ilman tarkempaa ohjausta melko avoimelta ottaen huomioon, että kyseessä on varsin huomattava asetuksenantovalta. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta piti asianmukaisena täydentää säännöstä asetuksenantovaltaa ohjaavilla tai rajaavilla lisämääreillä. Maa- ja metsätalousvaliokunta täsmensi säännöstä nykyiseksi ottaen huomioon EU:n ohjelmakausien vaihdokseen liittyvät seikat. Mietinnössään (MmVM 6/2007 vp) valiokunta totesi, että jos tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta ei voitaisi säätää valtioneuvoston asetuksella, olisi lain voimaantulosta säädettävä asetuksella, mikä voisi tapahtua sen jälkeen, kun kaikki tukijärjestelmät on hyväksytty komissiossa. Muussa tapauksessa EU-lainsäädännön näkökulmasta käytössä olisi laitton valtioneuvoston tukijärjestelmä. Valiokunta totesi, että kun valtioneuvoston tukijärjestelmän käsittely komissiossa kestää yleensä vähintään puoli vuotta, eikä myöskään voimassa ollut kansallinen lainsäädäntö täyttänyt vuoden 2008 alusta sovellettavia EU-lainsäädännön vaatimuksia, ei vuoden 2008 alusta näin ollen voitaisi hakea nuoren viljelijän aloitustukea. Nämä seikat johtaisivat käytännössä siihen, että eräissä tapauksissa hakijat, jotka ennen haun avaamista ylittivät nuoren viljelijän aloitustuen edellytyksenä olevan ikärajan, jäisivät tuen ulkopuolelle, jolloin syntyisi väliinputoajien ryhmä. Siirryttäessä nuoren viljelijän aloitustuessa ohjelmakauden 2014—2020 rahoituksen käyttöön, kyse on samankaltaisesta tilanteesta.

Edellä 11 §:n kohdalla esitetyistä syistä johtuen 11 §:n 3 momentin valtuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että liiketoimintasuunnitelman esittämistä edellytettäisiin vain tietyissä investoinneissa, joista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Nykyään liiketoimintasuunnitelmaa vastaava elinkeinosuunnitelma on edellytetty kaikilta investointituen hakijoilta. Lain 11 § sisältää perussäännökset asioista, joista valtuuden nojalla on tarkoitus säätää ja ehdotettu valtuus on rajoitettu koskemaan niiden investointikohteiden määrittelyä, jotka edellyttäisivät liiketoimintasuunnitelman esittämistä. Tukikelpoiset investointikohteet on määritelty tyhjentävästi lain 7 §:n 4 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella, ja näin on tarkoitus menetellä jatkossakin.

Lakiehdotuksen 11 §:n 3 momentissa ja 40 §:n 2 momentissa annettaisiin Maaseutuvirastolle määräyksenantovaltaa liittyen liiketoimintasuunnitelman sisältöön, esitystapaan ja sen laatimisessa käytettäviin lomakkeisiin sekä suunnitelman ja tuen seurannassa esitettävien selvitysten sisältöön, esitystapaan ja toimittamiseen. Säännökset liiketoimintasuunnitelmaa edellisellä ohjelmakaudella vastanneen elinkeinosuunnitelman sisällöstä ja sen seurannassa esitettävien selvitysten sisällöstä on annettu valtioneuvoston asetuksella. Tätä ehdotetaan muutettavaksi, koska käytännössä lainkohtaa tarkempi suunnitelman ja siihen liittyvien selvitysten sisällön määrittely on muodostunut varsin teknisuonteiseksi sääntelyksi, joka on vastannut lähinnä suunnitelmassa ja sen seurannassa edellytettävien tietojen yksityiskohtaista luettelointia. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteen kannalta erityisiä syitä, eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuuden tulee tällöin olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään kiinnittänyt huomiota määräyksenantovaltan kohderyhmään ja sisältöön (esim. PeVL 35/2005 vp, PeVL 48/2005 vp ja PeVL 34/2012 vp). Erityinen syy määräyksenantovaltan säätämiseen on ol-

lut esimerkiksi teknisen ja vähäisiä yksityiskohtia koskevan sääntelyn yhteydessä, jos määräysten antoon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Lakiehdotukseen sisältyvä Maaseutuviraston määräystenantovalta on rajoitettu koskemaan rakennetukijärjestelmän toimeenpanon yksityiskohtia ja siihen sovellettavaa menettelyä. Määräystenantovalta liittyy Maaseutuviraston tehtäviin tukien toimeenpanosta vastaavana keskushallinnon viranomaisena ja ohjelman maksajavirastona. Ehdotetun määräyksenantovaltan sisältö määräytyy pitkälti EU-lainsäädännön sekä lain ja sen nojalla annettavien valtioneuvoston asetusten perusteella.

Lakiehdotuksen 40 §:ään on otettu säännös tuen saajan tiedonantovelvollisuudesta tuetun toimenpiteen seurantaan varten. Tiedot tulisi toimittaa pyynnöstä ELY-keskukselle. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 30/2005 vp ja PeVL 38/2009 vp) on katsottu, ettei mainitun kaltainen säännös ole perustuslain näkökulmasta ongelmallinen, jos tiedonsaantioikeutta ei tarpeettomasti laveneta ja se rajataan koskemaan ainoastaan välttämättömiä tietoja. Tuen saajan tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot on rajattu koskemaan liiketoimintasuunnitelman toteutumista sekä toimenpiteen seurantaan ja vaikuttavuuden arviointia koskevia tietoja. Seurantaan ja arviointia koskevat tiedot määräytyvät EU-lainsäädännössä jäsenvaltiolle asetettujen raportointivelvollisuuksien perusteella. Liiketoimintasuunnitelman toteutuminen puolestaan on EU-lainsäädännön mukaan aloitustuen maksamisen edellytys. Lisäksi tukea koskevat yksityiskohtaiset säännökset ja tukipäätöksen ehdot antavat tuen saajalle täsmällisen tiedon siitä, milloin tämä on velvollinen antamaan tietoja viranomaiselle. Näin ollen tuen hakijalla on mahdollisuus arvioida menettelynsä seurauksia, jollei edellytetyt tietoja anneta niitä pyytävälle viranomaiselle (PeVL 15/2002 vp).

Lain 49 §:ään ehdotettu muutos koskee ilmaisun Euroopan yhteisö muuttamista ilmaisuksi Euroopan unioni, mutta oikeusministeriö katsoi lausunnossaan, että säännöksen perustaman harkintavallan laajuuteen tulisi kiinnittää huomiota tai vaihtoehtoisesti säätämisyjärjestysperusteluissa tulisi tehdä selkoa rahoittajaviranomaisen toiminnan johdonmu-

kaisuuden vaatimuksesta. Voimassa olevaa 49 §:ää säädettäessä perustuslakivaliokunta piti jossain määrin ongelmallisena sitä, että tuen myöntäneelle viranomaiselle annetaan harkintavaltaa sen suhteen, että takaisinperintä olisi kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta, mutta maa- ja metsätalousvaliokunta katsoi mietinnössään, ettei tältä osin ehdotettujen säännösten muuttamiseen ole edellytyksiä. Tältä osin voidaan todeta, että rakennetukien rahoittajaviranomaisina toimivien ELY-keskusten johdonmukaisuus tuen takaisinperinnässä on varmistettu Maaseutuviraston asiaan antamalla ohjeistuksella (Maaseutuvirasto: Rakennetukien takaisinperintäohje, 2129/55/2013). Ohjeessa käsitellään muun muassa takaisinperittävän tuen ja sille laskettavan koron kohtuullistamista sekä kansallisissa että EU:n osaksi rahoittamissa rakennetuissa. ELY-keskusten kohtuullistamiseen liittyvää harkintavaltaa ohjaavat myös muutettavaksi ehdotetun lain alkupe räiseen hallituksen esitykseen sisältyvät tuen takaisinperinnän kohtuullistamista koskevien esimerkkilanteiden kuvaukset. Kyseessä on erityissäännös suhteessa valtionavustuslain (688/2001) 26 §:ään, mutta käytännössä ELY-keskusten harkintavaltaa takaisinperinnän kohtuullistamisessa on linjattu myös mainitun lainkohdan esitöissä esitettyjen nä-

kökohtien ja esimerkkien kautta. Rakennetukien takaisinperinnän kohtuullistamista koskevien tapausten määrä on ollut hyvin vähäinen, eikä soveltamiskäytännössä ole tältä osin havaittu merkittäviä ongelmia.

Ehdotetut muutokset koskevat pelkästään uusia, lainmuutoksen jälkeen myönnettäviä tukia ja lainoja. Aiemmin myönnettyjen rakennetukien ehtoja ei muuteta, joten ehdotus ei vaikuta tuen saajien perustuslain 15 §:ssä tarkoitettuun omaisuuden suojaan.

Myös tuen takaisinperinnän koron laskutapaan ehdotettu muutos koskisi muutoksen voimaantulon jälkeen myönnettäviä tukia. Takaisinperinnän koron määräytymisaikaa koskeva muutos on tuen saajan edun mukainen, koska koroton maksuaika pitenis. Muutos perustuu osarahoitteisista tuista annettuun EU-lainsäädäntöön ja sen tarkoituksena on yhdenmukaistaa takaisinperinnän kansallisia menettelyjä muun yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanoa koskevan kansallisen lainsäädännön kanssa.

Näistä lähtökohdista katsotaan, että lakiehdotus voidaan hyväksyä tavallisessa sääätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 33 §:n 4 momentti sekä 36 a ja 48 §, sellaisena kuin niistä on 36 a § laissa 598/2009, sekä

muutetaan 3, 4 ja 6 §, 7 §:n 4 momentti, 8—12 §, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 4 momentti, 17 §:n 1 momentin 1 kohta, 21 §:n 3 momentti, 24 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 1 momentti, 35, 36, 38, 40, 42 ja 43 §, 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 1 momentin 7 kohta, 47 ja 49 §, 50 §:n 1 momentti sekä 61—63 ja 65 §,

sellaisina kuin niistä ovat 24 §:n 2 momentti laissa 598/2009, 30 §, 33 §:n 1 momentti, 40 §, 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 1 momentin 7 kohta, 49 §, 50 §:n 1 momentti ja 61 § laissa 1507/2009 sekä 36 ja 38 § osaksi laissa 1507/2009, seuraavasti:

3 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön ja ohjelmaan

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu. Tämä laki täydentää Euroopan unionin lainsäädäntöä tai, jos tuen rahoitukseen käytettävät varat sisältyvät ohjelmaan, siihen sisältyviä ehtoja.

Tukea myönnettäessä sovelletaan, mitä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista maatalousalalla Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään, jollei ohjelman hyväksymistä koskevasta Euroopan komission päätöksestä muuta johdu.

Valtiontukea koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta tämän lain mukaiseen tukijärjestelmään voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta säädetään valtioneuvoston asetuksella Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevan Euroopan unionin lainsäädännön sekä valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston

käyttösuunnitelmassa tukijärjestelmän rahoitusta varten osoitettujen varojen rajoissa.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloudella* peltoviljelyä, kotieläintaloutta, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

2) *maatilalla* viljelijän johtamaa yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, maatalouden harjoittamiseen käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä tuotantoyksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

3) *tuettavalla toimenpiteellä* tilanpidon aloittamiseen tai maatalouden harjoittamiseen liittyvää toimintaa, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty;

4) *investoinnilla* rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, pe-

ruskorjaamista tai hankkimista sekä muuta käyttöajaltaan pitkäaikaisen aineellisen ja aineettoman omaisuuden hankkimista;

5) *julkisella tuella* Euroopan unionin, valtion tai muun julkisyhteisön myöntämää rahoitusta tai muuta etuutta, jonka arvo on rahana määriteltävissä;

6) *tuella* maatalouden rakenteen parantamiseen valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettua rahoitusta, joka myönnetään avustuksena tai korkotukilainan korkotukena, tai valtion puolesta myönnettävää takausta taikka näiden yhdistelmää;

7) *lainaan liittyvällä tuella* tukea, joka myönnetään korkotukilainan korkotukena, valtion puolesta myönnettävänä takauksena tai näiden yhdistelmänä;

8) *kehittämistukilailla* maaseudun kehittämisen tukemisesta annettua lakia (28/2014);

9) *ohjelmalla* maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista annetun lain (27/2014) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ohjelmaa.

Maatilan toiminnallista ja taloudellista itenäisyyttä koskevista tunnusmerkeistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Nuoren viljelijän aloitustuki

Tukea tilanpidon aloittamista varten voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka hakemuksen vireille tullessa on enintään 40-vuotias ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy tilanpidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi (*nuori viljelijä*). Jos hakija on yhteisö, tulee määräysvalta yhteisössä olla yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää edellä tarkoitettut edellytykset.

Nuoren viljelijän aloitustuki voidaan myöntää kiinteänä tasamääräisenä tukena tai prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista taikka näiden yhdistelmänä. Tuen muoto, taso ja enimmäismäärä voidaan määrittää kohdealueen, tuotannonalan tai tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä

olevat varat. Tuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena taikka näiden yhdistelmänä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin aloitustuella tuettavasta toiminnasta, määräysvaltaa koskevasta edellytyksestä sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa. Aloitustuen tasosta ja hyväksyttävistä kustannuksista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitetuissa rajoissa.

7 §

Maatilan investointituki

Investointituella tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista, investointituen tasosta ja enimmäismäärästä sekä tuen muodosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa. Hyväksyttävistä yksikkökustannuksista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

8 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Luonnollisen henkilön on oltava hakemuksen vireille tullessa 18 vuotta täyttänyt.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva riittävä ammattitaito.

Jos hakija on yhteisömuotoinen maatalousyrittäjä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset. Jos hakija on nuori viljelijä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tämä sitoutuu täyttämään hakijan ammattitaitoa koskevan edellytyksen 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä, edellytyksenä on, että kaikki yhteisön osakkaat tai jäsenet täyttävät 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hakijan ammattitaitoa ja määräsvaltaa koskevista edellytyksistä.

9 §

Maatilan sijaintia ja hallintaa koskevat edellytykset

Tuen kohteena olevan maatilan tulee sijaita Suomessa ja, jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelman soveltamisalueella. Jos hakija on yhteisö, tämän kotipaikan tulee sijaita Euroopan unionin alueella.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija hallitsee tuen kohteena olevaa maatilaa omistuksen tai vuokrasopimuksen perusteella. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä ja tukea haetaan yhteisön osakkaan tai jäsenen maatilaa varten, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että osakas tai jäsen hallitsee tuen kohteena olevaa maatilaa edellä tarkoitettulla tavalla. Jos maatilan investointituen kohteena olevan maatilan hallinta kuuluu yhteisesti kahdelle tai useammalle taholle, tukea voidaan myöntää, jos nämä hakevat tukea yhdessä ja vähintään kolmasosa maatilasta on sellaisen maatalousyrittäjän hallinnassa, joka täyttää 8 §:ssä säädetty edellytykset.

Jos sellaista maatilan osaa, jolle tuen kohteena oleva rakentamisinvestointi toteutetaan, hallitaan vuokrasopimuksen tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu, vuokraoikeus on siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta ja vuokraoikeuden voimassaolo jatkuu vähintään kymmenen vuotta tuen hakemisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maatilan sijaintia ja hallintaa koskevista edellytyksistä.

10 §

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva edellytys

Tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla tulee olla edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Jos hakija on maatalousyrittäjien

yhteenliittymä, edellytyksiä arvioitaessa tarkastellaan yhteisön jäsenten tai osakkaiden yritystoimintaa. Tällöin edellytykset yritystoiminnan jatkuvaan kannattavuuteen tulee olla vähintään puolella yhteisön osakkaista tai jäsenistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen kohteena olevan yritystoiminnan edellytyksiä arvioitaessa käytettävistä perusteista.

11 §

Liiketoimintasuunnitelma

Aloitustuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskevan suunnitelman (*liiketoimintasuunnitelma*). Liiketoimintasuunnitelma voidaan edellyttää myös investointituen hakijalta.

Liiketoimintasuunnitelmaan on sisällyttävä 8—10 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ja tuettavaa toimenpidettä koskevat tiedot. Lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa yritystoimintaa koskevat tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä. Liiketoimintasuunnitelmassa on esitettävä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettujen sitoumuksen täyttämiseksi suoritettavat toimenpiteet.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset investoinneista, jotka edellyttävät liiketoimintasuunnitelman esittämistä. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset liiketoimintasuunnitelman sisällöstä ja esitystavasta sekä suunnitelman laatimisessa käytettävistä lomakkeista.

12 §

Maatilan tuotanto-olosuhteet

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevalla maatilalla noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan Euroopan unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimusten noudattamista koskevasta selvityksestä.

13 §

Tuettavaa toimenpidettä koskevat edellytykset

Maatilan investointitukea ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu. Nuoren viljelijän aloitustukea ei myönnetä, jos tilanpito on aloitettu ennen kuin tukihakemus on tullut vireille.

14 §

Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen tuen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen tuen enimmäismäärän. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, tukeen sisältyvän julkisen rahoituksen määrä ei saa ylittää ohjelmassa määritetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärää.

Tuotantorakennuksen uudisrakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorjaamiseen ei myönnetä tukea, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 7 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä on 3 000 euroa.

17 §

Korkotuen myöntämisen edellytykset

Korkotukea voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotukilainojen myöntämisvaltuuden rajoissa sellaista luottoa varten, jonka:

- 1) laina-aika on enintään 25 vuotta;

21 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen unionin rahoitusosuuden maksun.

24 §

Korkotukilainan nostaminen

Korkotukilaina tai sen ensimmäinen erä on nostettava 19 §:ssä tarkoitettun määräajan kuluessa. Jos korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, korkotukilainan viimeistä erää ei saa nostaa ennen kuin rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Korkotukilainan viimeinen erä on nostettava viiden kuukauden kuluessa mainitussa pykälässä tarkoitettun määräajan päättymisestä.

29 §

Tukihakemus

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa kehittämistukilain 50 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Hakija tunnustetaan verkkopalvelussa käyttäen vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista. Tukihakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella, joka on allekirjoitettava.

Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat.

Hakemus liitteineen tallennetaan tietojärjestelmään ja käsitellään sen jälkeen pääosin sähköisesti. Lomakkeella tehty hakemus arkistoidaan sähköisenä, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, 2 momentissa tarkoitetuista liitteistä sekä suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta ja sähköisen hakemisen menettelyistä.

30 §

Tuen hakeminen

Tuen hakemiselle voidaan asettaa määräaika. Jos hakuaikaa ei aseteta, tukihakemukset voidaan ratkaista tukijaksoittain. Tukihakemus on toimitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) nojalla toimivallasta muuta säädetä, toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella maatilatalouskeskus sijaitsee tai, jos maatilatalouskeskus sijaitsee usean elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella pääosa maatilatalouskeskuksista sijaitsee.

Tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tukihakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä lomakkeella tehtyjen tukihakemusten siirtämisestä tietojärjestelmään.

32 §

Tuen myöntämisen keskeyttäminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus keskeyttää tuen myöntäminen valtakunnallisesti tai alueellisesti, jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

33 §

Tukipäätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä. Päätöksestä on käytävä selvästi ilmi myönnetyn tuen määrä, tässä laissa säädetty tuen ehdot, sen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset sekä takauksen ehdot. Päätöksestä on lisäksi käytävä ilmi Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Rakentamisinvestointia koskevalla päätöksellä hyväksytään rakentamista koskeva suunnitelma.

35 §

Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen

Avustusmuotoinen nuoren viljelijän aloitustuki maksetaan ilman erillistä hakemusta. Avustus maksetaan kahtena eränä.

Jos aloitustuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen tilanpidon aloittamisesta.

Tarkemmat säännökset avustusmuotoisen aloitustuen maksueristä sekä 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten toimittamiselle asetettavasta määräajasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset edellä tarkoitettua selvityksestä.

36 §

Avustusmuotoisen investointituen maksaminen

Investointituen avustuksen maksua haetaan käyttäen 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua. Tuen maksamista koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä tukihakemuksen käsittelystä 29 §:ssä säädetään. Maksuhakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella, joka on allekirjoitettava ja toimitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle.

Maksuhakemukseen on liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät selvitykset ja tilinpitoasiakirjat.

Avustus voidaan maksaa enintään viidessä erässä. Avustusta maksetaan enintään tukitasa sekä myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisällyvistä hyväksyttävistä kustannuksista.

Avustuksen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Lisäksi maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Jos avustusta on myönnetty rakentamisinvestointiin, on viimeisen erän maksamisen edellytyksenä, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena.

Tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Avustusmuotoisen investointituen maksueristä ja maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista, maksuhakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelmien ja selvitysten esittämistavasta, sähköisen hakemisen menettelyistä, maksuhakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä lomakkeella tehtyjen maksuhakemusten siirtämisestä tietojärjestelmään.

38 §

Nostolupa

Luvan tuen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamiseen myöntää hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Nostoluvan hakemiseen sovelletaan, mitä 36 §:n 1 momentissa säädetään maksun hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä luvan myöntämiseen tarvittavat tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Nostoluvan hakemiselle voidaan asettaa määräaika, jota voidaan pidentää ker-

ran ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta. Määräajan pidentämiseen tulee olla hyväksyttävä syy.

Tuen kohteena olevaa lainaa voidaan nostaa kerrallaan enintään toteutuneita kustannuksia vastaava osuus. Nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen ehtoja on noudatettu. Lisäksi edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen.

Jos kyse on nuoren viljelijän aloitustuen kohteena olevasta lainasta ja tuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, on nostoluvan myöntämisen edellytyksenä, että tuen saaja esittää selvityksen tilanpidon aloittamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä nostoluvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Tarkemmat määräykset luvan hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

40 §

Tietojen antaminen seurantaa varten

Tuen saajan on pyynnöstä esitettävä liike-toimintasuunnitelman toteutumista sekä tuen seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia koskevat selvitykset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten sisällöstä ja esitystavasta sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

42 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tämän lain mukaisten tehtävien seurannassa käytettävään tietojärjestelmään sovelletaan, mitä kehittämistukilain 50 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.

43 §

Tietojen säilyttäminen

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kymmenen vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta tai korkotuen kohteena olevan lainan viimeisen erän nostamisesta, kuitenkin niin kauan kuin korkotukea maksetaan. Valtiontakausta koskevia tietoja säilytetään takauksen voimassaolon ajan tai, jos valtion takauksen vastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä. Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, tietoja säilytetään viisi vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen unionin rahoitusosuuden maksun.

45 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain 39 §:ssä. Tarkastuskertomus on toimitettava viipymättä asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

46 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

7) Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

47 §

Takaisinperittävälle määrälle suoritettava korko

Takaisinperittävälle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa. Korko lasketaan sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta ja päättyy saatavan suorittamisajankohtaan tai, jos saatava vähennetään myöhemmin maksettavasta erästä, vähennyksen tekemisajankohtaan.

49 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

50 §

Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämistä koskeva päätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen keskeyttämisestä päätös. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä määrä ja sen suorittamiselle asetettava eräpäivä.

61 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympä-

ristökeskuksen oikeuteen saada ja luovuttaa tämän lain nojalla myönnettyä tukea koskevia tietoja sovelletaan, mitä kehittämistukilain 64 §:ssä säädetään.

62 §

Asiakirjan allekirjoittaminen

Tässä laissa tarkoitettu viranomaisen toiminnassa syntynyt asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

63 §

Päätöksen maksullisuus

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle ja tuen saajalle maksuton.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Maa- ja metsätalousministeri *Petteri Orpo*

65 §

Tekninen apu

Teknisen avun käyttämisestä tässä laissa tarkoitetun tuen toimeenpanoon säädetään kehittämistukilain 65 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hakemuksiin ja tukiin, jotka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki**maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 33 §:n 4 momentti sekä 36 a ja 48 §, sellaisena kuin niistä on 36 a § laissa 598/2009, sekä

muutetaan 3, 4 ja 6 §, 7 §:n 4 momentti, 8—12 §, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 4 momentti, 17 §:n 1 momentin 1 kohta, 21 §:n 3 momentti, 24 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 1 momentti, 35, 36, 38, 40, 42 ja 43 §, 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 1 momentin 7 kohta, 47 ja 49 §, 50 §:n 1 momentti sekä 61—63 ja 65 §,

sellaisina kuin niistä ovat 24 §:n 2 momentti laissa 598/2009, 30 §, 33 §:n 1 momentti, 40 §, 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 1 momentin 7 kohta, 49 §, 50 §:n 1 momentti ja 61 § laissa 1507/2009 sekä 36 ja 38 § osaksi laissa 1507/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

*Suhde Euroopan **unionin** lainsäädäntöön ja ohjelmaan*

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

Tätä lakia sovelletaan Euroopan *unionin* osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan *unionin* lainsäädännöstä muuta johdu. *Tämä laki täydentää Euroopan unionin lainsäädäntöä tai, jos tuen rahoitukseen käytettävät varat sisältyvät ohjelmaan, siihen sisältyviä ehtoja.*

Tukea myönnettäessä sovelletaan, mitä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista maatalousalalla Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

Tukea myönnettäessä sovelletaan, mitä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista maatalousalalla Euroopan *unionin* lainsäädännössä säädetään, *jollei ohjelman hyväksymistä koskevasta Euroopan komission päätöksestä muuta johdu.*

Valtiontukea koskevan Euroopan yhteisön lainsäädännön soveltamisesta tämän lain mukaiseen tukijärjestelmään säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta säädetään valtioneuvoston asetuksella Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevan Euroopan yhteisön lainsäädännön sekä valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttö-

Valtiontukea koskevan Euroopan *unionin* lainsäädännön soveltamisesta tämän lain mukaiseen tukijärjestelmään *voidaan säätää* tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta säädetään valtioneuvoston asetuksella Euroopan *unionin* osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevan Euroopan *unionin* lainsäädännön sekä valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston

suunnitelmassa tukijärjestelmän rahoitusta varten osoitettujen varojen rajoissa.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta tai muuta tuotantoeläinten pitoa, kasvihuone-tuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, *hevostaloutta*, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

2) *maatilalla* viljelijän johtamaa yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, maatalouden harjoittamiseen käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä tuotantoyksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

3) *tuettavalla toimenpiteellä* tilanpidon aloittamiseen tai maatalouden harjoittamiseen liittyvää toimintaa, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty;

4) *investoinnilla* rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, peruskorjaamista tai hankkimista sekä muuta käyttöajaltaan pitkäaikaisen aineellisen ja ai-neettoman omaisuuden hankkimista;

5) *julkisella tuella* Euroopan yhteisön, valtion tai muun julkisyhteisön myöntämää rahoitusta tai muuta etuutta, jonka arvo on rahana määriteltävissä;

6) *tuella* maatalouden rakenteen parantamiseen valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettua rahoitusta, joka myönnetään avustuksena tai korkotukilainan korkotukena, tai valtion puolesta myönnettävää takausta taikka näiden yhdistelmää;

7) *lainaan liittyvällä tuella* tukea, joka myönnetään korkotukilainan korkotukena, valtion puolesta myönnettävänä takauksena tai näiden yhdistelmänä;

8) *hallinnointilaililla* maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annettua lakia (532/2006);

käyttösuunnitelmassa tukijärjestelmän rahoitusta varten osoitettujen varojen rajoissa.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloudella* peltoviljelyä, *kotieläintaloutta*, kasvihuone-tuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan *unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen* liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

2) *maatilalla* viljelijän johtamaa yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, maatalouden harjoittamiseen käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä tuotantoyksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

3) *tuettavalla toimenpiteellä* tilanpidon aloittamiseen tai maatalouden harjoittamiseen liittyvää toimintaa, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty;

4) *investoinnilla* rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, peruskorjaamista tai hankkimista sekä muuta käyttöajaltaan pitkäaikaisen aineellisen ja ai-neettoman omaisuuden hankkimista;

5) *julkisella tuella* Euroopan *unionin*, valtion tai muun julkisyhteisön myöntämää rahoitusta tai muuta etuutta, jonka arvo on rahana määriteltävissä;

6) *tuella* maatalouden rakenteen parantamiseen valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettua rahoitusta, joka myönnetään avustuksena tai korkotukilainan korkotukena, tai valtion puolesta myönnettävää takausta taikka näiden yhdistelmää;

7) *lainaan liittyvällä tuella* tukea, joka myönnetään korkotukilainan korkotukena, valtion puolesta myönnettävänä takauksena tai näiden yhdistelmänä;

8) *kehittämistukilaililla* maaseudun kehittämisen tukemisesta annettua lakia (28/2014);

9) ohjelmalla hallinnointilain 7 §:n mukaisesti hyväksyttyä, Euroopan yhteisön ja kansallisista varoista tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettavaa ohjelmaa.

Maatilan toiminnallista ja taloudellista itsenäisyyttä koskevista tunnusmerkeistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Nuoren viljelijän aloitustuki

Tukea tilanpidon aloittamista varten voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka hakemuksen vireille tullessa on alle 40-vuotias ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy tilanpidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi (*nuori viljelijä*). Jos hakija on yhteisö, tulee määräysvalta yhteisössä olla yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää edellä tarkoitettua edellytykset.

Nuoren viljelijän aloitustuki voidaan myöntää kiinteänä tasamääräisenä tukena tai prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista taikka näiden yhdistelmänä. Tuen muoto, taso ja enimmäismäärä voidaan määrittää kohdealueen, tuotannonalan tai tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Tuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena taikka näiden yhdistelmänä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin aloitustuella tuettavasta toiminnasta, määräysvaltaa koskevasta edellytyksestä sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamissa rajoissa. Aloitustuen tasosta ja hyväksyttävistä kustannuksista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitetuissa rajoissa.

7 §

Maatilan investointituki

Investointituella tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista, investointituen tasosta ja enimmäismäärästä sekä tuen

9) ohjelmalla maaseudun kehittämissuunnitelmien hallinnoinnista annetun lain (27/2014) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ohjelmaa.

Maatilan toiminnallista ja taloudellista itsenäisyyttä koskevista tunnusmerkeistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Nuoren viljelijän aloitustuki

Tukea tilanpidon aloittamista varten voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka hakemuksen vireille tullessa on enintään 40-vuotias ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy tilanpidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi (*nuori viljelijä*). Jos hakija on yhteisö, tulee määräysvalta yhteisössä olla yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää edellä tarkoitettua edellytykset.

Nuoren viljelijän aloitustuki voidaan myöntää kiinteänä tasamääräisenä tukena tai prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista taikka näiden yhdistelmänä. Tuen muoto, taso ja enimmäismäärä voidaan määrittää kohdealueen, tuotannonalan tai tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Tuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena taikka näiden yhdistelmänä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin aloitustuella tuettavasta toiminnasta, määräysvaltaa koskevasta edellytyksestä sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa. Aloitustuen tasosta ja hyväksyttävistä kustannuksista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitetuissa rajoissa.

7 §

Maatilan investointituki

Investointituella tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista, investointituen tasosta ja enimmäismäärästä sekä tuen

muodosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamissa rajoissa. Hyväksyttävistä yksikkökustannuksista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

muodosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella Euroopan *unionin* lainsäädännön asettamissa rajoissa. Hyväksyttävistä yksikkökustannuksista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

8 §

8 §

*Tuen saajaa koskevat edellytykset**Tuen saajaa koskevat edellytykset*

Luonnollisen henkilön on oltava hakemuksen vireille tullessa 18 vuotta täyttänyt, *mutta alle 63-vuotias*.

Luonnollisen henkilön on oltava hakemuksen vireille tullessa 18 vuotta täyttänyt.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva riittävä ammattitaito. *Lisäksi edellytyksenä on, että tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla on olennaista merkitystä hakijan toimeentulon kannalta. Tällöin tarkastellaan yritystoiminnasta saatavien tulojen osuutta hakijan vuosittaisista kokonaistuloista.*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva riittävä ammattitaito.

Jos hakija on yhteisömuotoinen maatalousyrittäjä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset. Jos hakija on nuori viljelijä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tämä sitoutuu täyttämään hakijan ammattitaitoa koskevan edellytyksen *tai tältä osin määräysvaltaa koskevan edellytyksen* 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä, edellytyksenä on, että kaikki yhteisön osakkaat tai jäsenet täyttävät 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset *tai näiltä osin määräysvaltaa koskevat edellytykset*.

Jos hakija on yhteisömuotoinen maatalousyrittäjä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset. Jos hakija on nuori viljelijä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tämä sitoutuu täyttämään hakijan ammattitaitoa koskevan edellytyksen 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä, edellytyksenä on, että kaikki yhteisön osakkaat tai jäsenet täyttävät 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hakijan ammattitaitoa ja *toimeentuloa sekä* määräysvaltaa koskevista edellytyksistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hakijan ammattitaitoa ja määräysvaltaa koskevista edellytyksistä.

9 §

9 §

*Maatilan sijaintia ja hallintaa koskevat edellytykset**Maatilan sijaintia ja hallintaa koskevat edellytykset*

Tuen kohteena olevan maatilan tulee sijaita Suomessa ja, jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelman soveltamisalueella. Jos hakija on yhteisö, tämän kotipaikan tu-

Tuen kohteena olevan maatilan tulee sijaita Suomessa ja, jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelman soveltamisalueella. Jos hakija on yhteisö, tämän kotipaikan tu-

lee sijaita Euroopan yhteisön alueella.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija hallitsee tuen kohteena olevaa maatilaa omistuksen tai vuokrasopimuksen perusteella. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä ja tukea haetaan yhteisön osakkaan tai jäsenen maatilaa varten, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että osakas tai jäsen hallitsee tuen kohteena olevaa maatilaa edellä tarkoitettulla tavalla. Jos maatilan investointituen kohteena olevan maatilan hallinta kuuluu yhteisesti kahdelle tai useammalle taholle, tukea voidaan myöntää, jos nämä hakevat tukea yhdessä ja vähintään kolmasosa maatilasta on sellaisen maatalousyrittäjän hallinnassa, joka täyttää 8 §:ssä säädetty edellytykset.

Jos sellaista maatilan osaa, jota varten haetaan tukea rakentamisinvestointiin tai jolla on olennaista merkitystä tuen kohteena olevan yritystoiminnan jatkuvuuden kannalta, hallitaan vuokrasopimuksen tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu. Vuokraoikeuden tulee lisäksi olla siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta, ja sen voimassaolon tulee jatkua vähintään 10 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maatilan sijaintia ja hallintaa koskevista edellytyksistä.

10 §

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva edellytys

Tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla tulee olla edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä, edellytyksiä arvioitaessa tarkastellaan yhteisön jäsenten tai osakkaiden yritystoimintaa. Jos hakemus koskee nuoren viljelijän aloitustukea, edellytyksiä arvioitaessa otetaan huomioon tuen kohteena olevalla maatilalla harjoitettava muu yritystoiminta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen kohteena olevan yritystoiminnan edellytyksiä arvioitaessa käytettävistä perusteista.

tulee sijaita Euroopan *unionin* alueella.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija hallitsee tuen kohteena olevaa maatilaa omistuksen tai vuokrasopimuksen perusteella. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä ja tukea haetaan yhteisön osakkaan tai jäsenen maatilaa varten, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että osakas tai jäsen hallitsee tuen kohteena olevaa maatilaa edellä tarkoitettulla tavalla. Jos maatilan investointituen kohteena olevan maatilan hallinta kuuluu yhteisesti kahdelle tai useammalle taholle, tukea voidaan myöntää, jos nämä hakevat tukea yhdessä ja vähintään kolmasosa maatilasta on sellaisen maatalousyrittäjän hallinnassa, joka täyttää 8 §:ssä säädetty edellytykset.

Jos sellaista maatilan osaa, *jolle tuen kohteena oleva rakentamisinvestointi toteutetaan*, hallitaan vuokrasopimuksen tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu, *vuokraoikeus on* siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta ja *vuokraoikeuden voimassaolo jatkuu* vähintään *kymmenen* vuotta *tuen hakemisesta*.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maatilan sijaintia ja hallintaa koskevista edellytyksistä.

10 §

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva edellytys

Tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla tulee olla edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Jos hakija on maatalousyrittäjien yhteenliittymä, edellytyksiä arvioitaessa tarkastellaan yhteisön jäsenten tai osakkaiden yritystoimintaa. *Tällöin edellytykset yritystoiminnan jatkuvaan kannattavuuteen tulee olla vähintään puolella yhteisön osakkaista tai jäsenistä.*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen kohteena olevan yritystoiminnan edellytyksiä arvioitaessa käytettävistä perusteista.

11 §

Elinkeinosuunnitelma

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskevan suunnitelman (*elinkeinosuunnitelma*). Elinkeinosuunnitelmaan on sisällyttävä 8—10 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ja tuettavaa toimenpidettä koskevat tiedot. Lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa yritystoimintaa koskevat tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä.

Elinkeinosuunnitelmassa on esitettävä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua sitoumuksen täyttämiseksi suoritettavat toimenpiteet.

Tarkemmat säännökset elinkeinosuunnitelman sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Maatilan tuotanto-olosuhteet

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevalla maatilalla noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan Euroopan yhteisön ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimusten noudattamista koskevasta selvityksestä.

11 §

Liiketoimintasuunnitelma

*Aloitustuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskevan suunnitelman (**liiketoimintasuunnitelma**). Liiketoimintasuunnitelma voidaan edellyttää myös investointituen hakijalta.*

Liiketoimintasuunnitelmaan on sisällyttävä 8—10 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ja tuettavaa toimenpidettä koskevat tiedot. Lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa yritystoimintaa koskevat tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä. Liiketoimintasuunnitelmassa on esitettävä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua sitoumuksen täyttämiseksi suoritettavat toimenpiteet.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset investoinneista, jotka edellyttävät liiketoimintasuunnitelman esittämistä. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset liiketoimintasuunnitelman sisällöstä ja esitystavasta sekä suunnitelman laatimisessa käytettävistä lomakkeista.

12 §

Maatilan tuotanto-olosuhteet

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevalla maatilalla noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan Euroopan unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimusten noudattamista koskevasta selvityksestä.

13 §

Tuettavaa toimenpidettä koskevat edellytykset

Maatilan investointitukea ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu. Nuoren viljelijän aloitustukea voidaan kuitenkin myöntää enintään 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.

13 §

Tuettavaa toimenpidettä koskevat edellytykset

Maatilan investointitukea ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu. Nuoren viljelijän aloitustukea ei myönnetä, jos tilanpito on aloitettu ennen kuin tukihakemus on tullut vireille.

14 §

Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen tuen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetyn julkisen tuen enimmäismäärän. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, tukeen sisältyvän julkisen rahoituksen määrä ei saa ylittää ohjelmassa määritetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärää.

Rakentamisinvestointiin ei myönnetä tukea, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 5 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä on 2 000 euroa.

14 §

Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen tuen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen tuen enimmäismäärän. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, tukeen sisältyvän julkisen rahoituksen määrä ei saa ylittää ohjelmassa määritetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärää.

Tuotantorakennuksen uudisrakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorjaamiseen ei myönnetä tukea, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 7 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä on 3 000 euroa.

17 §

Korkotuen myöntämisen edellytykset

Korkotukea voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotukilainojen myöntämisvaltuuden rajoissa sellaista luottoa varten, jonka:

- 1) laina-aika on enintään 30 vuotta;

17 §

Korkotuen myöntämisen edellytykset

Korkotukea voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotukilainojen myöntämisvaltuuden rajoissa sellaista luottoa varten, jonka:

- 1) laina-aika on enintään 25 vuotta;

21 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Jos kysymys on Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

24 §

Korkotukilainan nostaminen

Korkotukilaina tai sen ensimmäinen erä on nostettava 19 §:ssä tarkoitetun määräajan kuluessa. Jos korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, korkotukilainan viimeistä erää ei saa nostaa ennen kuin rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Korkotukilainan viimeinen erä on nostettava viiden kuukauden kuluessa mainitussa pykälässä tarkoitetun määräajan päättymisestä. *Jos korkotukea on myönnetty tilanpidon aloittamiseen 8 §:n 3 momentissa tarkoitetun sitoumuksen perusteella, korkotukilainan viimeinen erä on nostettava viiden kuukauden kuluessa sitoumuksen täyttämiseen säädetyn määräajan päättymisestä.*

29 §

Tukihakemus

Tukihakemus on tehtävä kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset sekä suunnitelmat.

21 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen unionin rahoitusosuuden maksun.

24 §

Korkotukilainan nostaminen

Korkotukilaina tai sen ensimmäinen erä on nostettava 19 §:ssä tarkoitetun määräajan kuluessa. Jos korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, korkotukilainan viimeistä erää ei saa nostaa ennen kuin rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Korkotukilainan viimeinen erä on nostettava viiden kuukauden kuluessa mainitussa pykälässä tarkoitetun määräajan päättymisestä.

29 §

Tukihakemus

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa kehittämistukilain 50 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Hakija tunnistetaan verkkopalvelussa käyttäen vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista. Tukihakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomak-

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä selvitysten ja suunnitelmien esitystavasta.

30 §

Tuen hakeminen

Tuen hakemiselle voidaan asettaa määräaika. Tukihakemus on toimitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella maatalon talouskeskus sijaitsee. Jos maatalon talouskeskus sijaitsee useamman kuin yhden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, *toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella pääosa maatalon tuotantorakennuksista sijaitsee.*

Tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Tuen myöntämisen keskeyttäminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus keskeyttää tuen myöntäminen valtakunnallisesti tai alueellisesti, jos Euroopan yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää.

keella, joka on allekirjoitettava.

Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat.

Hakemus liitteineen tallennetaan tietojärjestelmään ja käsitellään sen jälkeen pääosin sähköisesti. Lomakkeella tehty hakemus arkistoidaan sähköisenä, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, 2 momentissa tarkoitetuista liitteistä sekä suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta ja sähköisen hakemisen menettelyistä.

30 §

Tuen hakeminen

Tuen hakemiselle voidaan asettaa määräaika. *Jos hakuaikaa ei aseteta, tukihakemukset voidaan ratkaista tukijakoittain.* Tukihakemus on toimitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. *Jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) nojalla toimivallasta muuta säädetä, toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella maatalon talouskeskus sijaitsee tai, jos maatalon talouskeskus sijaitsee usean elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella pääosa maatalon tuotantorakennuksista sijaitsee.*

Tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. *Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tukihakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä lomakkeella tehtyjen tukihakemusten siirtämisestä tietojärjestelmään.*

32 §

Tuen myöntämisen keskeyttäminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus keskeyttää tuen myöntäminen valtakunnallisesti tai alueellisesti, jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

33 §

Tukipäätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä. Tukipäätökseen on otettava myönnetyn tuen määrä, tässä laissa säädetty tuen ehdot, sen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset sekä takauksen ehdot. Päätökseen tulee lisäksi ottaa Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Rakentamisinvestointia koskevalla päätöksellä hyväksytään rakentamista koskeva suunnitelma.

Nuoren viljelijän aloitustukea koskeva päätös on tehtävä 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.

35 §

Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen

Avustusmuotoinen nuoren viljelijän aloitustuki maksetaan ilman erillistä hakemusta. Avustus maksetaan *enintään* kahtena *vuotuisena* eränä.

Jos aloitustuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen tilanpidon aloittamisesta. *Jos tukea on myönnetty 8 §:n 3 momentissa tarkoitetun sitoumuksen perusteella, avustuksen toisen erän maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen saaja osoittaa toteuttaneensa 11 §:n 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet.*

Tarkemmat säännökset avustusmuotoisen aloitustuen maksueristä sekä 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten toimittamiselle asetettavasta määräajasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset edellä tarkoitetuista selvityksistä.

33 §

Tukipäätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä. *Päätöksestä on käytävä selvästi ilmi* myönnetyn tuen määrä, tässä laissa säädetty tuen ehdot, sen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset sekä takauksen ehdot. *Päätöksestä on lisäksi käytävä ilmi* Euroopan *unionin* lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Rakentamisinvestointia koskevalla päätöksellä hyväksytään rakentamista koskeva suunnitelma.

4 mom. kumotaan

35 §

Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen

Avustusmuotoinen nuoren viljelijän aloitustuki maksetaan ilman erillistä hakemusta. Avustus maksetaan kahtena eränä.

Jos aloitustuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen tilanpidon aloittamisesta.

Tarkemmat säännökset avustusmuotoisen aloitustuen maksueristä sekä 2 momentissa *tarkoitettun selvityksen* toimittamiselle asetettavasta määräajasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset edellä *tarkoitetusta selvityksestä*.

36 §

Avustusmuotoisen investointituen maksaminen

Maatilan investointituen saajan on haettava avustuksen maksua kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Maksuhakemus on allekirjoitettava. Hakemuksen jättämiselle voidaan asettaa kohtuullinen määräaika, joka lasketaan tukipäätöksen tekemisestä tai, jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpiteen toteutuksen päättymisestä. Hakemus on toimitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Avustus voidaan maksaa enintään viidessä erässä. Avustusta maksetaan enintään tukitasaosia sekä myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisällyvistä hyväksyttävistä kustannuksista. *Tuen saajan on tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta.*

Avustuksen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Lisäksi maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Jos avustusta on myönnetty rakentamisinvestointiin, on viimeisen erän maksamisen edellytyksenä, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. *Maksuhakemukseen on liitettävä avustuksen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät tilinpitoasiakirjat ja selvitykset.*

Tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Avustusmuotoisen investointituen maksueristä ja maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä maksuhakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

36 §

Avustusmuotoisen investointituen maksaminen

Investointituen avustuksen maksua haetaan käyttäen 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua. Tuen maksamista koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä tukihakemuksen käsittelystä 29 §:ssä säädetään. Maksuhakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella, joka on allekirjoitettava ja toimitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle.

Maksuhakemukseen on liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät selvitykset ja tilinpitoasiakirjat.

Avustus voidaan maksaa enintään viidessä erässä. Avustusta maksetaan enintään tukitasaosia sekä myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisällyvistä hyväksyttävistä kustannuksista.

Avustuksen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Lisäksi maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Jos avustusta on myönnetty rakentamisinvestointiin, on viimeisen erän maksamisen edellytyksenä, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena.

Tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Avustusmuotoisen investointituen maksueristä ja maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista, maksuhakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelmien ja selvitysten esittämistavasta, sähköisen hakemisen menettelyistä, maksuhakemuksen vastaanotta-

misen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä lomakkeella tehtyjen maksuhakemusten siirtämisestä tietojärjestelmään.

36 a §

Lisäavustuksen maksaminen eräissä tapauksissa

kumotaan

Sen lisäksi, mitä 35 ja 36 §:ssä säädetään, avustusta voidaan maksaa lisäavustuksena tuettavan toimenpiteen toteuttamisen jälkeen, jos tämä on toimenpiteen rahoituksen kannalta tarkoituksenmukaista. Lisäavustuksen maksamisen edellytyksenä on, että mainittujen pykälien mukaiset avustuserät on maksettu. Lisäavustus maksetaan ilman erillistä hakemusta.

Tarkempia säännöksiä lisäavustuksen maksamisen edellytyksistä ja ajankohdasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

38 §

Nostolupa

Luvan tuen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamiseen myöntää hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hakemukseen on liitettävä luvan myöntämiseen tarvittavat tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Nostoluvan hakemiselle voidaan asettaa määräaika, jota voidaan pidentää kerran ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta. Määräajan pidentämiseen tulee olla hyväksyttävä syy.

Tuen kohteena olevaa lainaa voidaan nostaa kerrallaan enintään toteutuneita kustannuksia vastaava osuus. Nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen ehtoja on noudatettu. Lisäksi edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. *Tuen saajan on tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta.*

Jos kyse on nuoren viljelijän aloitustuen kohteena olevasta lainasta ja tuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, on nosto-

38 §

Nostolupa

Luvan tuen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamiseen myöntää hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. *Nostoluvan hakemiseen sovelletaan, mitä 36 §:n 1 momentissa säädetään maksun hakemisesta.* Hakemukseen on liitettävä luvan myöntämiseen tarvittavat tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Nostoluvan hakemiselle voidaan asettaa määräaika, jota voidaan pidentää kerran ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta. Määräajan pidentämiseen tulee olla hyväksyttävä syy.

Tuen kohteena olevaa lainaa voidaan nostaa kerrallaan enintään toteutuneita kustannuksia vastaava osuus. Nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen ehtoja on noudatettu. Lisäksi edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen.

Jos kyse on nuoren viljelijän aloitustuen kohteena olevasta lainasta ja tuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, on nosto-

luvan myöntämisen edellytyksenä, että tuen saaja esittää selvityksen tilanpidon aloittamisesta. *Jos tuki on myönnetty 8 §:n 3 momentissa tarkoitetun sitoumuksen perusteella, on nostoluvan myöntämisen edellytyksenä, että tuen saaja osoittaa toteuttaneensa 11 §:n 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet. Jos laina nostetaan kahdessa erässä, on viimeksi mainittu selvitys esitettävä toisen erän nostamista varten.*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä nostoluvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Tarkemmat määräykset luvan hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

40 §

Elinkeinosuunnitelman seuranta

Tuen saajan on esitettävä elinkeinosuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista koskevat selvitykset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten sisällöstä. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten esitystavasta sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

42 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seuranta varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä sekä niihin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään asiakastietojen käsittelyä maaseutuelinkeinohallinnossa koskevassa lainsäädännössä.

Seurannan tietojärjestelmään voidaan tallentaa seuraavat hakijaa, tuen saajaa, tuettavaa toimenpidettä sekä tuen käyttöä koskevat

luvan myöntämisen edellytyksenä, että tuen saaja esittää selvityksen tilanpidon aloittamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä nostoluvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Tarkemmat määräykset luvan hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

40 §

Tietojen antaminen seuranta varten

Tuen saajan on *pyynnöstä* esitettävä *liiketoimintasuunnitelman toteutumista sekä tuen seuranta ja vaikuttavuuden arviointia* koskevat selvitykset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten *sisällöstä ja esitystavasta* sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

42 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tämän lain mukaisten tehtävien seurannassa käytettävään tietojärjestelmään sovelletaan, mitä kehittämistukilain 50 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

tiedot:

1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;

2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;

3) elinkeinosuunnitelmaan ja rakentamista koskevaan suunnitelmaan sisältyvät tiedot;

4) tuettavan toimenpiteen rahoitukseen osallistuvaa ohjelmaa koskevat tiedot;

5) tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;

6) tiedot tuen saajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista sekä valtiontakausta koskevat tiedot;

7) tuettavaan toimenpiteeseen kohdistuvan julkisen tuen määrä;

8) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;

9) tiedot tuen saajalta takaisinperittävästä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;

10) edellä 40 §:ssä tarkoitetut seurantaan varten kerättävät tiedot;

11) muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja.

43 §

Tietojen säilyttäminen

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kymmenen vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta tai korkotuen kohteena olevan lainan viimeisen erän nostamisesta, kuitenkin niin kauan kuin korkotukea maksetaan. Valtiontakausta koskevia tietoja säilytetään takauksen voimassaolon ajan tai, jos valtion takaaajan vastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä. Jos kysymys on

43 §

Tietojen säilyttäminen

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kymmenen vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta tai korkotuen kohteena olevan lainan viimeisen erän nostamisesta, kuitenkin niin kauan kuin korkotukea maksetaan. Valtiontakausta koskevia tietoja säilytetään takauksen voimassaolon ajan tai, jos valtion takaaajan vastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä. Jos kysymys

Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, tietoja säilytetään viisi vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

45 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, joka toimitetaan viipymättä asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

46 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

7) Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevassa Euroopan yhteisön lainsäädännössä tätä edellytetään.

47 §

Takaisinmaksettavan määrän korko

Tuen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on suoritettava tuen maksupäivästä takaisinperittävän määrän takaisinmaksuun saakka.

on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, tietoja säilytetään viisi vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen unionin rahoitusosuuden maksun.

45 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain 39 §:ssä. Tarkastuskertomus on toimitettava viipymättä asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

46 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

7) Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

47 §

Takaisinperittäväälle määrälle suoritettava korko

Takaisinperittäväälle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa. Korko lasketaan sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta ja päättyy saatavan suorittamisajankohtaan tai, jos saatava vähennetään myöhemmin maksettavasta erästä, vähennyksen tekemisajankohtaan.

48 §

Viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään 50 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

49 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevassa Euroopan yhteisön lainsäädännössä tätä edellytetään.

50 §

Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämisestä koskeva päätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen keskeyttämisestä päätös. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä määrä, 47 §:ssä tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä.

61 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän terveydentilaa,

kumotaan

49 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

50 §

Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämisestä koskeva päätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen keskeyttämisestä päätös. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä määrä ja sen suorittamiselle asetettava eräpäivä.

61 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeuteen saada ja luovuttaa tämän lain nojalla myönnettyä tukea koskevia tietoja sovelletaan, mitä kehittämistukilain 64 §:ssä säädetään.

taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

62 §

Päätöksen tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

63 §

Päätöksen maksullisuus

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle tai tuen saajalle maksuton. *Maa- ja metsätalousministeriön 57 §:ssä tarkoitettu päätöksestä peritään kuitenkin valtion maksupöytäkirjoissa (150/1992) tarkoitettu maksu.*

65 §

Tekninen apu

Teknisen avun käyttämisestä tässä laissa tarkoitettun tuen toimeenpanoon on voimassa, mitä teknisen avun käyttämisestä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 54 §:ssä säädetään.

62 §

Asiakirjan allekirjoittaminen

Tässä laissa tarkoitettu viranomaisen toiminnassa syntynyt asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

63 §

Päätöksen maksullisuus

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle ja tuen saajalle maksuton.

65 §

Tekninen apu

Teknisen avun käyttämisestä tässä laissa tarkoitettun tuen toimeenpanoon *säädetään kehittämistukilain 65 §:ssä.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Tämän lain voimaan tullessa voimassa ol-
leita säännöksiä sovelletaan tämän lain voi-
maan tullessa vireillä oleviin hakemuksiin ja
tukiin, jotka on myönnetty ennen tämän lain
voimaantuloa.*
